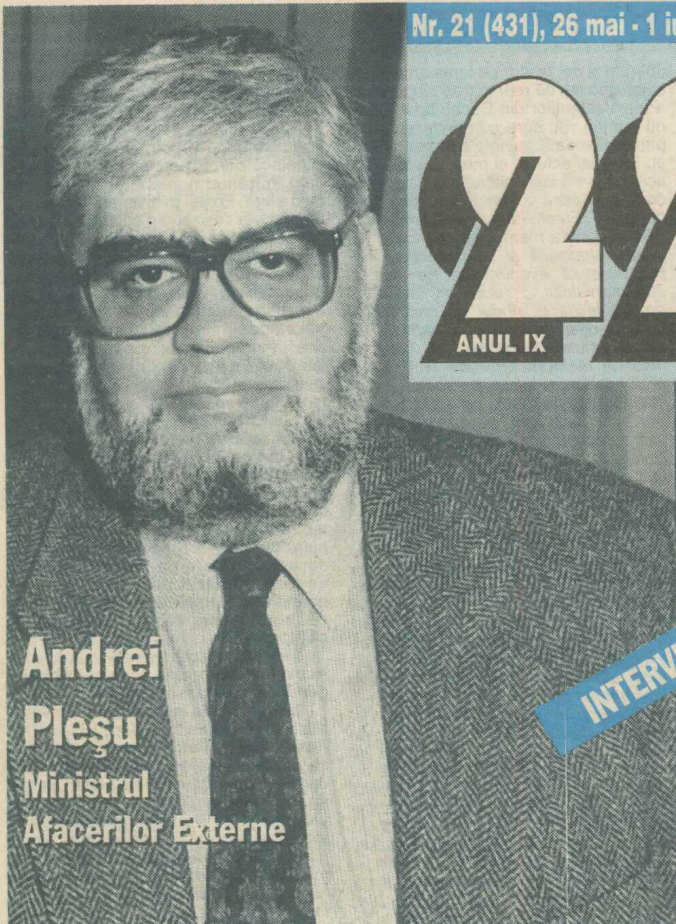

Nr. 21 (431), 26 mai - 1 iunie 1998

Andrei Pleșu
Ministrul
Afacerilor Externe

INTERVIURI

Zoe Petre
Prim consilier
prezidențial

pag.
14

Silviu Brucan-O biografie între două Revoluții?

Lipsurile societății românești sunt, unele, atât de strigătoare la cer, încât orice accent patetic este inutil. De la lipsurile materiale cele mai elementare, până la blocajele simbolice cele mai subtile, cetățenii României par a fi definitiv condamnați la o dublă viață: **viața aspirațiilor** lor, în care sunt contemporani cu nivelul și stilul de trai al civilizației europene la sfârșitul secolului al XX-lea – așa cum apar acestea în vulgata mediilor de informare, și **viața posibilităților** lor, în care sunt contemporani cu epoca premodernă. Odată numită problema, nu cred că trebuie să exagerăm drama divorțului dintre libertatea aspirațiilor și menhina posibilităților. În fond, a-ți trăi viața într-o lume și a visa în alta este un mod deja clasic de a fi om. În latura lui sistematică, Jules de Gaultier a analizat acest mod de a fi sub numele, elocvent, de *bovarism*. Problema bovarismului devine dramatică atunci când suntem confrunțați cu două constrângeri suplimentare: resursele economice (sociale) sunt puține, iar mijloacele intelectuale (instituționale) inadecvate. O descriere a situației prin decalaj și puținătate poate explica multe din amărăciunile societății românești de azi. Nu însă pe toate. Poate că eșecurile noastre cele mai triste provin din faptul că, atunci când încercăm să rezolvăm probleme practice, o facem, aproape întotdeauna, prin intermediul unor soluții ideologice. În loc să remediem neajunsul, acesta este cu tenacitate ideologizat și, din acel moment, încercarea de a găsi o soluție practică este definitiv înlocuită prin strădania sterilă și periculoasă de a converti întreaga societate la ideologia propusă ca soluție la problema particulară aflată în suferință. Acest mecanism este pervers, deoarece nu doar că face imposibilă lecuirea răului pentru care a fost inventat, dar reușește să și otrăvească, iremediabil, relațiile comunitare.

Sunt aici două fraude: prima se referă la trecerea nepermisă de la particular la general (superstiția potrivit căreia inducția este întotdeauna validă); a doua, la credința în mitul leninist al ideologiei (orice *veritabilă* rezolvare a problemelor practice este posibilă numai îmbrățișând perspectiva ideologică *justă*). Aceste două fraude sunt periculoase, deoarece trecerea de la grupul de indivizi căruia soluția i se potrivește la întreaga

societate se face adesea prin impunere silită: or, cum statul este cel care posedă mijloacele legale de impunere, cel care a propus soluția va încerca să folosească aparatul de stat pentru a și-o impune. Cum? Uzând de cea mai eficientă cale de a cuceri statul, care este propaganda ideologică.

Ce este ideologia? Este credința că între propoziții care nu au nici o legătură între ele se află o legătură de nezdroncinat – logică, naturală ori istorică, în funcție de ideologie. Spre pildă, ideologia marxist-leninistă susține că între constatarea nivelului de trai scăzut al muncitorilor, teoria modurilor de producție ca exploa-

H.-R. PATAPIEVICI

Deriva ideologică

tare și teza dictaturii proletarietului se află o legătură științifică. Acest lucru este, evident, fals. Nu există nici o legătură, nici științifică, nici logică, nici naturală între cele trei afirmații. Singura legătură între afirmațiile crezului marxist-leninist este cea dată de credința în legătura lor indisolubilă, iar conținutul acestei credințe este chiar ideologia. Ideologia este credința seculară în teorii de nesusținut din punct de vedere științific.

Ei bine, fraudă esențială comisă de mecanismul prin care, cel mai adesea, societatea noastră încearcă să-și rezolve problemele constă din încercarea de a prezenta soluția unei probleme concrete ca pe un caz particular al unei ideologii universale, care trebuie promovată la scara întregii societăți. Altfel spus, mecanismul cu pricina susține că, pentru a rezolva problema, să zicem, a *apei curente*, trebuie să propagăm la întreaga societate ideologia care face dreptate *apei în genere*, deoarece numai așa, se crede, cazul particular al *apei curente* va fi rezolvat. Cum? Evident, de la

pag.
6

Spitalele și directorii lor

sine, prin contagiunea magică a adevărului universal conținut în soluția ideologică justă.

Perversitatea acestei pseudo-soluții este evidentă. În loc să privească faptele, le ignoră în favoarea închipuirilor (bovarism). În loc să construiască soluția printr-o strategie realistă, substituie gândirii pragmatice reveriile învăluite în resentiment ale gândirii ideologice, care nu știe să domine realitate decât înlocuind-o prin dorințele sale vindicative. Cea mai bună cale de a rezolva ceva și de a otrăvi și toată lumea din jur este să transformi problema practică într-una cu miză ideologică universală.

Să luăm exemplul schimbării unui robinet. *Ecologistul* va spune: nu înțeleg să fac jocul celor care, producând oțeluri inoxidabile, distrug pădurile tropicale și pătura de ozon. *Marxist-leninistul* va spune: schimbarea acestui robinet exprimă exploatarea mea ca muncitor, transformarea mea în marfă ca om și, nu în ultimul rând, contribuie la promovarea intereselor multinaționalelor. *Feministul sau feminista* va spune: un robinet, cu o astfel de formă sexistă, nu putea fi inventat decât de o societate falocrată, în care chiar și faptul că eu anume trebuie să înlocuiesc acest robinet este o consecință a discriminării de gen.

Mi se pare limpede, din aceste trei exemple, că soluția la problemele practice nu poate fi niciodată căutată în mod rațional sub forma unei ideologii. Ideologia nu este soluția la nimic, este, pur și simplu, o metodă de a-i întări social pe oameni, prin suscitarea unei vicioase conștiințe de grup. În mod concret, soluția la poluarea catastrofală a țării nu este ideologia ecologistă, care nu va putea produce, în chip previzibil, decât deputați și senatori, congrese naționale și internaționale, adică o nesfârșită vorbărie. În același mod, soluția la violențele casnice împotriva femeilor ori la discriminarea lor profesională nu va putea fi adusă, așa cum pretind activiștii feminismului radical, de ideologia feministă: ca orice ideologie, nici feminismul nu poate aduce altceva decât, alături de fanatismul citorva comisari politici, otrava unor dezbinări savante și, în așteptare, sîrma ghimpată a lagărelor de reeducare.

PREȚURI DIN 26 MAI '98 LA ABONAMENTUL INTERNE

Și în continuare, abonamentele pentru cadre didactice, elevi, studenți, pensionari, foști deținuți politici și veterani de război asigură o reducere de 50% față de pretul de vânzare per exemplar:

- Numai 15.000 lei pe 3 luni, cu expediere la domiciliu
- Numai 12.000 lei pe 3 luni, cu ridicare de la redacție.

Acest program este subvenționat de Asociația Est-Libertés

Pentru celelalte categorii de cititori abonamentele sînt, de asemenea, cu reducere (32%):

- 19.000 lei pe 3 luni cu expediere la domiciliu;
- 16.000 lei pe 3 luni, cu ridicare de la redacție.

MĂRIRILE DE PREȚ NU AFECTEAZĂ ABONAMENTUL DEJA ACHITAT

Debarcarea primului-ministru Victor Ciorbea m-a întristat profund. Nu aș fi putut să fiu schimbat din fruntea primului guvern liber ales de la evenimentele din decembrie 1989 încoace. Un prim-ministru – ca și un guvern – nu pot și nu trebuie să rămână la circa țării decât atîta timp cît își fac datoria, realizează succese, rămîn în grațiile poporului. Altfel: „schimbarea domnilor, bucuria nebulilor”.

Debarcarea domnului Ciorbea m-a întristat tocmai pentru că s-a produs ca urmare a eforturilor depuse de un grup sau de mai multe grupuri care știu cum să tragă șforile. Pentru că s-a produs urmîndu-se un calapod pe cît de rușinos, pe atît de periculos pentru neam și pentru țară, mai ales după cinci decenii de comunism.

Acuzîndu-l de o așa-zisă lipsă de simț politic, s-a trecut peste calitățile sale de om cinstit, corect, de patriot. Și Valerian Stan a fost îndepărtat din echipa guvernamentală în care fusese cooptat tocmai pentru că s-a străfășit corupția comisă de mulți, dar mai ales de cei care, după ce au servit cu vigoare comunismul, se erijează acum în vajnici apărători ai valorilor democratice. Același procedeu a fost folosit acum la debarcarea primului-ministru Ciorbea, și el un om cinstit, corect, un patriot.

Intr-un caz, ca și în celălalt, elementul principal în eliminarea persoanelor incomode a fost urmîndu-se FSN-ului, condus de fostul prim-ministru al mineriadelor de tristă amintire. Dar, nu este singurul, căci debarcarea de Valerian Stan și de Victor Ciorbea s-a datorat și vesnicilor „cozi de topor”, de care neamul nostru s-a bucurat, nu o dată, și în trecut.

De aceea mi se pare potrivit să amintesc în încheiere cuvintele marelui nostru rege al neamîrării, Carol I: „Caracterele, mai mult decît talentele, hotărăsc soarta popoarelor”.

Cuvinte de care ar trebui să țină seama mulți, de la vîlădică pînă la opincă!

S-auzim numai de bine,

Mircea Carp
München, 5 aprilie 1998

Excelentă „judecata în funcție de principii” a domnului Horia-Roman Patapievici, din „22”, nr. 17 (427), 28 aprilie-4 mai 1998, în detriementul „judecării în funcție de posibilități” a domnului ministru Victor Băbiuc.

Rezumînd, articolul domnului Patapievici pune în discuție „axioma de exonerare”, invocată de argumentele neprincipiale ale domnului ministru Băbiuc (și nu numai), conform cărora „problema amnistiei poate deveni obiect al deciziei politice doar pentru acei militari care au comis infracțiuni în acea perioadă”, iar „pentru ce a făcut

Cei interesați sînt rugați să achite la sediul redacției (Calea Victoriei 120) sau să expedieze prin mandat poștal suma corespunzătoare, pe adresa:

Revista „22”,
cont 45103532 BCR Filiala
sector 1, Calea Victoriei 155,
Bloc D1, București.

Adevăratele (talon de pensie, adevărate școlare etc.) valabile un an se expediază pe adresa:
Revista „22”
Calea Victoriei 120, sector 1,
București, cu specificarea
pentru Serviciul de Difuzare.

în decembrie 1989, Armata Română merită recunoștința națiunii, nu hărțuiala la care este supusă astăzi”.

Utilizînd o analiză subtilă și profundă, logic corectă și riguros adevărată, domnul Patapievici pune într-un raport real problema onoarei militare, a responsabilității armatei și a exonerării acesteia de atrocitățile din Decembrie 1989. Altfel spus, onoarea armatei este aici direct proporțională cu asumarea responsabilității pentru imixtiunile acestei instituții în reprobabilele evenimente din Decembrie 1989 și invers proporțională cu manifestarea de voință a subiecților acesteia privind posibilitatea exonerării unora dintre ei de culpa rezultată în urma desfășurării evenimentelor din acea perioadă.

În ipoteza că „axioma de exonerare” ar putea fi posibilă, următoarea întrebare pare inevitabilă: ce urmări concrete sau, mai bine zis, ce avantaje ar aduce acest proces privit dintr-o perspectivă dramatică? Rezultatul acestui posibil și nedorit compromis ar putea fi sau 1) demascarea tuturor celor ce se dovedesc a fi beneficiarii acestei axiome, sau 2) menținerea stării de fapt existente, altfel spus, acoperirea în continuare a unor așa-zise „forțe oculte” participante la reprimările din '89, terțul admisibil fiind exclus.

Luînd în considerare ambele variante, se observă că prima dintre ele ar putea aduce cu sine aflarea tuturor pîrghiilor și subiecților implicați și aceasta în cel mai fericit caz, lucru care ar conduce, după cum bine remarcă domnul Patapievici, spre clarificarea fenomenelor sociologice și cel mult spre deslușirea adevărului istoric. A doua variantă ar avea drept corolar, pe de o parte, compromiterea definitivă a armatei ca „instituție fundamentală a statului”, iar pe de altă parte ineficiența decizională a actualei puteri prin însăși vocea unui ministru de stat.

Cît despre posibilitatea ca actualele structuri ale armatei să aibă în rîndurile lor pe beneficiarii acestei „axiome de exonerare”, ce-ar mai fi de spus? Cum s-ar putea soluționa acest indezirabil caz? În mod obvios, în urma unei analize sumare a ambelor variante, rezultă imposibilitatea salvării onoarei armatei, motiv pentru care „axioma de exonerare” este de facto complet nefondată și de jure absolut improprie tocmai prin eludarea esențelor unui stat ce se vrea și se declară democratic.

Gherasim C. Gabriel
Brașov, 28 aprilie 1998

Întimplarea face să-mi fie căzut în mină lertarea – excelentul volum de eseuri semnat de Vladimir Jankélévitch în 1967 – tocmai în zilele acestea, în care se discută atît de mult, de

abertant și de „la virf” pe tema amnistierii celor vinovați de reprimarea sîngeroasă a manifestațiilor din Decembrie '89 (și nu numai). Și, spre surprinderea mea, parcă niciodată cuvintele filozofului nu au fost mai actuale și mai adevărate ca acum. Nu mă lasă inima să nu împart cu dumneavoastră voluptatea acestei descoperiri: „Efectivitatea evenimentului (iertării – nota mea) dispare totuși în uzura temporală și în intelecție. Timpul diluează evenimentul pe parcursul intervalului, zi după zi, an după an; intelecția la rîndul ei, chiar dacă implică descoperirea unui adevăr rațional, anulează complet și face să dispară momentul iertării (...) – La rîndul lui, raportul cu persoana (ofensatorului – nota mea) nu este un raport cu adevărat personal nici în uzura cronologică, nici în trecerea la limită: în nici unul din aceste două cazuri, cel care crede că iartă nu are în fața lui pe cineva pe care să-l ierte cu adevărat; cel iertat prin această iertare este mai degrabă un anonim, o ființă fără chip, față de care persoana jignită se comportă cu nepăsare. – Iertarea este, în sfîrșit, un dar nemeritat pe care cel ofensat îl acordă ofensatorului (...) Căci iertarea ține de existența extra-legală, extra-juridică a existenței noastre; ea este, ca și echitatea, sau chiar în mai mare măsură decît aceasta, o deschidere în morala închisă, un fel de aureolă în jurul legii stricte: nu este oare echitatea un mod fericit de a ocili justiția exactă? Contururile riguroase ale legii devin, sub efectul iertării, vagi, difuze, eterice; justiția, cu sancțiunile ei, se estompează cu totul în ceața aproximărilor evazive. Reglementînd amnistia, prescripția și însăși exercitarea „dreptului de a grația”, legea se străduiește, fără îndoială, să fixeze în termenele și limitele ei generoasă ilegalitate: astfel „bacșiușul” tînde să-și piardă caracterul facultativ și spontan și să devină parte a notei de plată, cadourile devin, puțin cîte puțin, niște impozite. Dar grația cordială se reconstituie la infinit în afara contractului și dincolo de serviciul plătit. Dreptul codificat și înglobează întruina pornirea grațificatoare a iertării (...) prin grația iertării, legea va rămîne pneumatică, evazivă și aproximativă. Astfel, simpla idee că ar exista un drept la iertare distruge iertarea” – Vladimir Jankélévitch: lertarea.

Iată, așadar, un bun subiect de reflecție pentru acei dintre noi aleși (?) să facă (dar și să aplice!) legile. Dar, oricum ar sta lucrurile în curtea Justiției propriu-zise, un lucru este, din păcate, absolut evident la nivelul societății: românii au iertat (a se citi: uitat) neiertat de repede și de ani diciturarii comuniste, și de Decembrie '89, și de Proclamația de la Timișoara, și de Piața Universității, și de Mineride. Or, conform unui enunț deja celebru, „a ierta nu înseamnă a uita, însă a uita este de neiertat”... Și atunci, să ne mai mirăm de ce pînă în ziua de azi nu ne-am regăsit identitatea? Nicicînd, parcă, nu am bijbiit printr-un vag mai cleios.

A. Bar-Simon
București, 8 aprilie 1998

Eu unul nu mă hazardez să-l consider pe Traian Bănescu: reformist, tehnocrat sau om politic de vază. Fostul marinar de cursă lungă și șef de vas a fost aureolat de un articol pe care i-l-a dedicat Andrei Pleșu în revista Dilema nr. 252 din 21-27 noiembrie 1997. Acest articol, luat în serios de Traian Bănescu, a constituit pentru dumealui un vînt de pupă, bun să-i stimuleze apetitul pentru teribilisme și vedetisme. Flota se știe cum arată și pe unde e. Acest domeniu, în care Traian Bănescu trebuia să exceleze, l-a lăsat

baltă, pe colegii săi marinarii i-a abandonat în porturile lumii, trăind din mila publică, uitați pe mări și oceane.

Cine călătorește cu trenul constată cu ușurință că vagoanele sînt murdare și neîncălzite. În perioada de iarnă, este cald în trenuri numai atunci cînd este cald afară. Fostul ministru al Transporturilor nu s-a sesizat din oficiu că a menținut șmecheria din timpul guvernării Văcăroiu, cînd acceleratele au fost rebotezate rapide pentru a scumpi biletele prin acest tertip. Aceste pseudo-rapide au mersul asemănător cu cel al foarte puținelor accelerate care au mai rămas. Pe acest fond de înnulțire a rapidelor, Traian Bănescu a acceptat majorări succesive de prețuri, afirmînd că sînt necesare pentru a se lichida pierderile SNCFR-ului, or tocmai aceste măsuri au condus la acumularea pierderilor. Călătorii au fugit din ce în ce mai mult de trenuri. Dorește cineva ca trenurile să aibă numai un singur vagon de călători la o locomotivă? Spre pildă, vineri 3 aprilie a.c. am văzut un tren de persoane cu patru vagoane?! Practic ar fi fost necesară o jumătate de vagon, avînd în vedere numărul de persoane. Vagoanele de călători transportă: murdărie, aer, lumină, întuneric și mai puțin călători.

Trenurile model Intercity, cu denumire exotică din pricina celor mai ridicute prețuri, circula mai mult goale.

Numerale de inegalanță și bravadă realizate de Traian Bănescu îi plac și lui Petre Roman. Petre Roman nu agreează rebelii, deoarece atunci cînd a fost deranjat de afirmațiile lui Adrian Severin, acesta și-a pierdut funcția în partid. Liderii PD au o atitudine duplicitară, întrucît acești euberanți ai unor „lucrături” subterane împotriva fostului premier Victor Ciorbea sînt dependenți de micul ecran. Una vorbesc și alta fac, în realitate nu vor reformă, au o viziune etatistă, în acest sens, vezi atitudinea lor cu privire la: restituirea caselor naționalizate, a suprafețelor agricole, a pădurilor, desființarea IAS-urilor. PD se trage din FSN, iar acesta din PCR. PD vrea, în condițiile în care se teme de adevăr și dreptate, ca Traian Bănescu să fie ministru pe viață la Ministerul Transporturilor. Cîinele de curte cînd e sătul îngroapă pîinea, pentru ca apoi să-o păzească și să mirie la cei care vor să ajungă la ea. Dacă acest partit onest numit PNȚCD mai are un pic de demnitate, nu trebuie să-l mai admită pe T. Bănescu la Ministerul Transporturilor, ci la Sănătate sau Cultură. Referindu-mă la domnul Victor Ciorbea, iată că cei cu vile l-au răsturnat pe cel care locuiește într-un apartament cu trei camere la bloc, potrivit concepției că cine nu face sau nu are ca noi este împotriva noastră. Salut comportarea deapărtă a revistei „22” față de domnul Victor Ciorbea.

ing. Ion Pătrașcu,
Com. Almăj, Dolj, 7 aprilie 1998

P.S. Autorul aceluia articol din Dilema nr. 252 intitulat „Bănescu”, care nu este altul decît Andrei Pleșu, se decide acum de acest articol.

Domnul N. C. Munteanu,

După 20 de ani la „Europa Liberă” v-ați înscris în PD (!) pe listele căruia ați și candidat pentru Parlament. Acest partid al dumneavoastră a declanșat cunoscuta „criză”, una din consecințele acesteia fiind și „anticipatele” la Capitală. Acuma, veniți dumneavoastră și vă arătați „îngrijorarea” pentru acest „test”. Înseamnă că atunci cînd ați provocat și lansat campania „anti-Ciorbea” n-ați prevăzut și această posibilitate, care, într-adevăr, vă produc acum „dureri de cap”. O „gafă” inacceptabilă pentru „Partidul Inteligenților”!

Cu stimă M. Nicolau
București, 1 mai 1998

CRISTIAN PEDA

Cine îl (mai) sprijină pe președinte?

Discuțiile publice din ultimele săptămâni au recreat o atmosferă asemănătoare cu cea de dinainte de noiembrie 1996. Mai întâi, o afacere murdară a fost interpretată în cheie politică. S-a plecat, mai precis, de la supoziția că un aranjament atât de monstruos – aterizarea unui avion cu țigări de contrabandă pe un aeroport militar – trebuie să aibă „în spate” personaje sus puse. S-a sugerat că încălcarea legii ar fi, în mod necesar, nu doar o problemă administrativă (a poliției și a justiției), ci și una pur politică (în sensul pe care Aron îl dădea acestor termeni). Confuzia dintre administrație și politică – atât de des întreținută în vremea lui Iliescu – a fost, pentru o vreme, abandonată de toți justițiarii de ocazie. Ea a revenit acum, probabil în primul rând datorită lipsei de inspirație a jurnaliștilor. *Parchetul* a fost silit, de aceea, să lucreze sub presiunea unei politizări a cauzei cercetate, o politizare impusă nu de autorități, ci de o opinie publică debusolată.

Într-un al doilea moment, interpretarea evenimentelor a fost radicalizată. Ca în multe alte ocazii, acest lucru s-a petrecut în varii registre. Glumeții și-au reamintit bășcălia despre cumpărarea țigărilor lui Coposu. Opoziții înverșunați ai actualei guvernări au lansat câteva zvonuri și mai multe informații false despre anturajul prezidențial, fie el oficial sau privat. La rîndul lor, gazetarii au refuzat să vadă că există o anchetă în curs și au ținut cu tot dinadinsul să se substituie procurorilor. Ajutați și de câteva declarații neinspirate ale Palatului Cotroceni, adversarii președintelui l-au transformat pe acesta într-o copie la indigo a predecesorului său.

Într-o a treia fază, au apărut sfaturile și scenariile. S-a ajuns pînă acolo încît s-a sugerat că fragila asocieră numită CDR trebuie fie să se delimiteze radical de Constantinescu, fie să găsească rapid un alt candidat pentru alegerile de peste doi ani. Scena a fost animată cu figuranți de ocazie, iar filmul evenimentelor a fost presărat cu o doză de senzațional ieftin (urmăriri cu gule și interviuri compătimitoare), cu o altă de vulgaritate extremistă (Vadim Tudor pozînd din nou în salvator intransigent) și, în fine, cu ură. Multă ură.

S-a trecut astfel, fără scrupule, peste câteva realități evidente: contrabanda a fost descoperită la timp; *Parchetul* a făcut arestări în limitele datelor culese; șeful *SPP* a demisionat; nu a fost menajată nici un suspect, chiar dacă a fost vorba despre personaje aflate cîndva de partea actualei puteri (de pildă, fostul șef al *Gărzii Financiare*). Nici una dintre aceste

realități nu își are un corespondent înainte de noiembrie 1996. Cu toate acestea, președintele Constantinescu a fost pus în cauză. Gestul e totalmente absurd. El ar fi fost justificat dacă s-ar fi demonstrat, în chip rațional, adică pe baza unor date controlabile, și nu plecînd de la delirul jurnalistic, o cit de mică implicare a președintelui în ceea ce s-a petrecut pe aeroport și în afara lui. În locul identificării responsabilității individuale, s-a preferat o judecată globală, întemeiată pe zvonuri, incoerență și dispreț pentru realitate. A da sfaturi și a imagina măsuri practice plecînd exclusiv de la informații confuze și de la ura secretată în public de adversarii mai vechi sau mai noi ai actualului președinte e ceva la fel de păgubitor ca și trecerea sub tăcere a vinovățiilor.

Toate acestea ar trebui să-i dea de gînd președintelui. Mai ales că singurii care i-au sărit în ajutor au fost doi dintre consilierii săi (de data aceasta, puțin inspirați, încercînd să prevină speculații pe care nimeni nu le făcuse încă în public!) și, după scrisoarea lui Valerian Stan, Alianța Civică. Nici un politician al actualei coaliții nu a încercat să dezlege hățușul de speculații puerile și de acuzații absurde, propuse cu generozitate, în ultimele săptămîni, în mass-media. Spre deosebire de fostul președinte, Constantinescu nu a fost ajutat de coaliția cu care guvernează. Pozițiile oficiale ale partidelor sînt un mister. Cine îl (mai) sprijină pe președinte?

La această întrebare, Constantinescu ar trebui să dea un răspuns care să aibă în vedere nu campania electorală, fie ea trecută sau viitoare, ci acțiunea curentă. Relațiile Palatului Cotroceni cu partidele politice au fost, din noiembrie 1996 încoace, mai degrabă confuze. Președintele a ezitat între acceptarea oricărei opinii (Vadim Tudor fiind, de pildă, primit la Palat), încălcarea temporară a pactului cu Roman (acuzat, la sfîrșitul anului trecut, că face un joc la fel de indecent ca al lui Iliescu) și refuzul oricărei relații privilegiate cu o fracțiune din coaliția pe listele căreia a fost ales. Nu poți da un sens acțiunii personale dacă te îmbeți cu ficțiunea care te face „președinte al tuturor românilor”, fără a ști care sînt acei români pe care conțezi în fapt. Sensul opoziției politice nu trebuie pierdut din vedere ori minimalizat. Neutralitatea exercitării funcției are chiar nevoie de o imagine clară a liniei care îi separă pe cei care te susțin (în chip vremelnice sau absolut) de cei care nu te vor susține niciodată. În lipsa ei, riști să devii un personaj manipulat de opinia publică. Adică să pierzi, fără a face nimic deosebit.

ILIE ȘERBĂNESCU

Ulciorul nu merge de prea multe ori la apă

Banca Mondială, împreună cu *Ministerul de Finanțe* român, au hotărît să pună punct derulării programului *FESAL*. S-a luat notă, cu alte cuvînte, de stadiul în care acest program se găsea și s-a decis să nu se mai încerce o nouă aminare a termenelor de realizare a obiectivelor sale, considerîndu-se că o continuare spre finalizare nu ar mai avea rost, fiind preferabilă negocierea unor noi proiecte după ce partea română își va fi definitivat ea însăși un program de reforme structurale.

Sistarea *FESAL* consemnează eșecul în materie de reforme structurale în România, indiferent din păcate de culoarea politică a guvernărilor. *FESAL* nu era doar unul din multiplele programe (vreo 15) derulate de *Banca Mondială* în România (în valoare totală de circa 2 miliarde dolari), ci era pilonul acestor programe și al implicării respectivei instituții în necesara reformă structurală din economia românească. *FESAL* era cel mai cuprinzător program, incluzînd acțiuni în practic toate principalele laturi ale reformei structurale. În ultima sa formă cuprindea prevederi precise referitoare la: restructurarea *Bancorex* și a sistemului bancar, privatizarea băncilor, restructurarea re-

FESAL, după care neîndeplinirea angajamentelor asumate a dus la suspendarea de către *Banca Mondială* a eliberării fondurilor prevăzute. Schimbarea guvernării la sfîrșitul anului 1996 a prilejuit o negociere a *FESAL*, soldată, în condițiile noii deschideri către reformă, cu angajamente românești de aprofundare a restructurărilor. Nodul gordian rămînea problema întreprinderilor producătoare de pierderi, iar mijloacele de atac nu puteau fi în continuare decît privatizarea, lichidarea și disciplina financiară. Sint capitelele la care guvernul Ciorbea a căzut, din păcate, la examen prin întîzieri și ezitări. În condițiile remanierii guvernamentale din decembrie 1997, *Banca Mondială*, la declarațiile asigurătorii ale noului cabinet, a admis o nouă aminare a termenelor, astfel încît ceea ce urma să fie făcut pînă la sfîrșitul anului trecut să fie întreprins pînă la 30 aprilie 1998. Criza politică a blocat însă orice șansă de a se realiza măcar ceva semnificativ din angajamentele guvernamentale cuprinse în *FESAL* (de la restructurarea *Bancorex* la lichidarea a 10–20 de întreprinderi mari producătoare de pierderi fără perspective de reabilitare).

După o asemenea istorie jenantă, *Banca Mondială* nu și-a mai asumat probabil negocierea cu noul guvern a unei noi aminări de termene – căci în orice abordare problemele rămîn de fapt aceleași – preferînd să pună punct. Logica *Băncii Mondiale* în materie este corectă: după ce am negociat cu trei echipe guvernamentale de la București pachetul de reforme structurale, dar de făcut nu prea s-a făcut mai nimic, este nimerit a nu ne mai înverșuna în vreo implicare, așteptînd ceea ce însuși noul guvern român va face în domeniu. Probabil că și noului executiv de la București i-a suris într-un fel această soluție, pentru că, în ciuda semnalului negativ pe care îl dă, oferă posibilitatea de a se scăpa pentru un timp de o presiune ambarasantă. În orice caz, de aici și hotărîrea comună de a declara că *FESAL* nu este cel mai potrivit mijloc de a sprijini reformele structurale din România în momentul de față, precum și comunicarea *Băncii Mondiale* că rămîne disponibilă pentru o implicare, cu asistență financiară și tehnică în promovarea acestor reforme, dar numai pe articulația unui program adoptat și asumat în prealabil de noul guvern de la București.

Adoptarea unui asemenea program reclamă însă timp, identificarea în acest program de către *Banca Mondială* a domeniilor de interes pentru asistență financiară și tehnică reclamă timp, elaborarea proiectelor corespondente și chiar și negocierea și aprobarea lor reclamă de asemenea timp. Astfel că nu se mai poate conta pe o reimplicare a *Băncii Mondiale* în acele reforme structurale din România ce erau acoperite de *FESAL* decît practic în secolul următor, căci sîntem aproape la mijlocul lui '98. Pînă atunci, reformele structurale din România nu vor mai avea girul *Băncii Mondiale*. Măcar însă de ar fi întreprinse!

Există și un aspect nu tocmai negativ în sistarea *FESAL* – care în esență reprezintă un moment al adevărului – anume că, pînă nu se va decide să și întreprindă realmente reformele structurale dificile, guvernul român nici nu se va mai îndatora extern degeaba și deci nici nu va mai plăti fie dobînzii la credite folosite prost, fie penalizări pentru credite nefolosite

giilor autonome, înainte de toate a *RENEL* și *ROMGAZ*, avansarea procesului de privatizare în industrie (ca pondere în capitalul social și nu în simpli parametri numerici), restructurarea (pînă la lichidare în cazurile fără șanse de reabilitare) în rîndurile celor 150–200 de întreprinderi de stat responsabile de grosul pierderilor înregistrate și al arieratelor acumulate în economia națională și, în sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, întărirea disciplinei financiare a întreprinderilor de stat, a căror indisciplină în domeniu constituie una din cele mai grave probleme actuale, care menține în cerc vicios economia prin faptul că aceste întreprinderi, în dispreț total față de partenerii economici, față de autoritatea publică și față de populație, nu-și achită obligațiile financiare către furnizori, creditorii bancari și bugetul de stat și cel al asigurărilor sociale. După cum se vede, întreaga oatură a reformelor de structură din economia românească direcționa programul *FESAL*, ceea ce îi dădea de fapt și demunirea.

Istoria și deznodămîntul programului *FESAL* se inserează perfect proverbului românesc, probabil cunoscut sub forme diferite și la alte popoare, „ulciorul nu merge de prea multe ori la apă”. Guvernele de la București n-au ținut cont că ceea ce nu este în regulă merge o dată și încă o dată, eventual poate încă o dată, dar apoi coarda se rupe. Programul *FESAL* a fost negociat la început între *Banca Mondială* și guvernul Văcăroiu și a putut demara practic abia după îndelungi discuții. Echipa Văcăroiu-Georgescu, sub patronajul domnului Iliescu, președintele de atunci al țării, a procedat în manieră cunoscută (și aplicată și în cazul acordurilor cu *FMI*): „spunem ca ei și facem ca noi!”. Potrivit acestei abordări, s-au luat tranșele de deschidere din

Drept la replică din partea unui membru al PNȚCD

Opinia exprimată de domnul Vajujan Vosganian, președintele Partidului Alternativa României, și preluată de mass-media, potrivit căreia partidele politice – dintre care a numit PNȚCD – nu ar trebui să se revendice de la partidele istorice este ciudată și incorectă. Și aceasta pentru că nu este vorba, în cazul PNȚCD, despre „merite sau prestigii” însușite prin invocarea moștenirii istorice, ci despre o reală continuitate a principiilor, despre una și aceeași doctrină și nu în ultimul rând despre oamenii care prin activitatea lor au făcut legătura între PNȚ – partidul din perioada interbelică și același partid, dar în formulă contemporană, care este PNȚCD.

Desigur, orice partid se recomandă în primul rând prin ceea ce face în prezent, dar ar fi greșit și nedrept să se pretindă PNȚCD să-și nesocotească o tradiție niciodată uitată sau trădată.

Continuitatea unor principii democratice înscrise în doctrina țărăniască, care au stat la baza României moderne, care există și azi în doctrina PNȚCD și care constituie încă o temelie solidă pentru stat, dau dreptul PNȚCD să se considere urmașul PNȚ, iar din galeria personalităților politice să-și revendice ca modele pe liderii țărăniști. Am fost recunoscuți ca făcând parte din marea familie creștin-democrată și aceasta într-un moment când în țară partidul era încă în afara legii. Recunoașterea noastră contemporană s-a bazat pe tradiția istorică a PNȚ și de aceea considerăm că avem dreptul să ne numim un partid istoric. Este o onoare la care un membru PNȚCD nu poate renunța pentru că se simte întrepățit și continuă ceea ce înaintașii săi au început.

NICOLAE NOICA,
Ministrul Lucrărilor Publice și
Amenajării Teritoriului
Deputat PNȚCD

Drept la replică din partea directorului Departamentului Emisiunilor Informativ al TVR

Dragă Gabriela Adameșteanu,

Biroul nostru de presă mi-a semnalat mai multe sesizări legate de TVR în revista voastră. Întrucât la unele sînt direct implicată, iar Stere Gulea, care lipsește momentan, m-a rugat să răspund pentru toate, vă rog să publicați acest drept la replică la articolul lui Dan Preisz.

Către redacția revistei „22”

Citesc cu surprindere pe coperta ultimului număr al revistei un titlu mare: „Manipulare la TVR”. Conform normelor deontologice despre care atît de des se scrie în revista „22”, punct de vedere pe care l-am mediatizat chiar în emisiunea mea „Avocatul poporului”, pentru a acuza TVR de manipulare ar trebui, nu-i așa, probe, trei surse independente și publicarea articolului după solicitarea punctului de vedere al celor incriminați. În loc de aceasta, citesc o relatare încărcată de frustrări – firești, dar independente de TVR – ale domnului Dan Preisz, în care se săvîrșește cea mai gravă abatere de la normele deontologice: nu se dau nume. Principiul e sfînt, deși lipsit de etică: insinuează, că va rămîne ceva. În textul mult prea lung pentru conținut – de unde atîta spațiu de prisos la o revistă ca „22” – domnul Preisz amestecă două episoade, cel al casetei rădăcite și cel al apariției unui text în „Academia Cațavencu”, după un alt episod, cel al transmiterii în direct din Valea Jiului pe 13 iunie. În ambele cazuri producător a fost Irina Radu, care astăzi nu mai lucrează la știri. Cu toate acestea, am înțeles că ea i-ar fi spus domnului Preisz că s-a rădăcit caseta cu Kohl „în mod intenționat”. Cert este că știrea a fost dată pe post, dar mai târziu, la jurnalul de la ora 11. A doua zi, după o altă rundă de telefoane cu Irina Radu și apoi cu Anca Toader, domnul Preisz a discutat și cu mine, care lipsisem în ziua incidentului. În timp ce el insistă să reluăm în cea seară la ora opt știrea că Helmut Kohl ne va băga în primul val în

NATO eu încercam fără succes să-l intrerup ca să-i spun că de o oră deja purtătorul de cuvînt al Casei Albe anunțase că nu vor fi admise decît Republica Cehă, Ungaria și Polonia, și că în aceste condiții reluarea tonului triumfalist și sigur de sine care dura de luni de zile ne-ar fi umplut de ridicoli și pe noi, și guvernul României. Domnul Preisz, după ce a încercat să mă convingă că purtătorul de cuvînt nu e important și că altceva ar fi fost dacă se exprima Clinton, și mi-a ținut obișnuita prelegeră care se putea auzi în 1997 că dacă nu gîndești ca un învingător sigur ai să pierzi – specie de autosugestie care nu cred că dă mari rezultate în materie de politică externă – a cedat finalmente și a acceptat să-i trimit pe fax depeșele AP, France Press și Reuters care nu ajunseră încă la guvern. Se pare că la acea oră numai la Ministerul de Externe se aflase. Ce să mai vorbim, din cauza aceasta n-am intrat noi în NATO!

În sfîrșit, în al doilea caz despre care domnul Preisz nu suflă un cuvînt era vorba de telefoane lungi și furioase din nou cu Irina Radu, cu mine și cu Stere Gulea apropos de transmisia din 13 iunie din Valea Jiului. Ce s-a văzut de acolo, admit, a fost de speriat. Îmi era frică pentru echipa carului de teren. Dar nu trebuie uitat că era real, că mineri la ora 7 seara plecaseră furioși că la prefectură nu-i primise nimeni spunînd că vin în București. Mai multe ziare internaționale de prestigiu ne-au luat partea în acel incident, dar important este altceva: că trebuie să avem încredere în libertatea exprimării chiar atunci cînd îi privește pe mineri, că după ce s-a terminat transmisia minerii ne-au ajutat să strîngem echipamentul și au plecat acasă, mulțumiți că s-au descîrcat, și că poate era mai bine în 1990 și 1991 dacă minerii erau transmiși în direct din Vale, în loc să vină la București pentru a fi băgați în seamă. Nu mă așteptam, desigur, ca domnul Preisz să fie sensibil în cea noapte tensionată la acest tip de argumente și personal nu am avut nici un fel de resentimente față de in-

tervenția sa de atunci. Oricum, ce a apărut în „Academia Cațavencu” nu era neadevărat și un gest făcut trebuie asumat, nu căutat sursa scurgerii. Apropos de libertatea exprimării și de încrederea în ea, citesc de ceva vreme încoace în revista dumneavoastră sugestii – unele vehemente – apropos de cine ar trebui să apară pe post și cine ar trebui interzis. Știu că democrația e înțeleasă dacă se aplică numai pentru noi și prietenii noștri, dar cei care ne ceartă – care nu-și bat capul cu dezlăturirea naționaliste de pe posturile particulare – să remarce că dacă Adrian Păunescu a apărut o dată într-o emisiune pe programul 2 despre Basarabia – unde se duce mai des ca mulți dintre cei care au remarcat e indignare prezența lui – colaboratorii „22” apar pe programul 1. Mai mult, e singura televiziune mare la care ei apar. În plus, TVR are sute de ziarști. Fiecare are independență editorială și este controlat editorial, și nu politic de către conducerea postului, care nu poate întotdeauna interveni în decizia unui realizator privind invitații săi la o emisiune. Cei care ne cer să interzicem prezența pe motive politice a cuiva pe post să se gîndească cum era cînd predecesorii noștri făceau acest lucru. Și nici măcar nu e vorba de Vadim Tudor, ci de Bogdan Chiriac, ziarist pe probleme de politică externă, pe care Gabriel Stănescu îl urea în emisiunea lui. Există ceva personal care i se poate reproșa lui Chiriac? Atunci să ni se spună. Dar ideea că interzicem apariția cuiva pentru că e de la ziarul cutare sau de la partidul cutare îmi este complet străină. Și dacă aceasta este aspirația unora, să aibă puțin răbdare că ne putem întoarce la acele timpuri foarte repede, iar valul de democratizare din TVR poate fi doar un episod trecător. Numai că atunci ei vor fi primii interziși și poate a doua oară vor înțelege că pluralismul aduce și frustrări, iar combaterea lor pe calea liberei exprimări, nu a interzicerii, este veritabilul antrenament pentru democrație.

ALINA MUNGIU-PIPIDI

Vadim recidivează

Corneliu Vadim Tudor, președintele PRM, l-a acuzat din nou pe președintele României, Emil Constantinescu, de implicare în contrabanda cu țigări și arme. Într-o conferință de presă a partidului său din data de 22 mai, C. Vadim Tudor a afirmat că Emil Constantinescu și-a propus înființarea unui partid propriu, a unui post de televiziune și a unui ziar de mare tiraj, în dorința de a-și asigura un nou mandat prezidențial. În acest scop ar fi înființat „Fundajia Română pentru Democrație” și fundația „România la răscruce”. Acuzele lui C.V. Tudor se referă la consilierul prezidențial Dorin Marian, fiul președintelui, Dragoș Constantinescu, directorul Vămii, Nini Săpunaru. După precedentul atac, ministrul de Interne, Gavril Dejeu, și consilierii prezidențiali Zoe Petre și Dorin Marian au făcut plîngerii penale împotriva lui C. Vadim Tudor. (I.A.)

PS
pe scurt

Proces C.V. Tudor vs. Andrei Cornea/revista „22”

Joi 21 mai, a avut loc o nouă înfățișare în cadrul procesului de calomnie intentat de C.V. Tudor și de un număr de membri PRM lui Andrei Cornea și revistei „22”. „Părțile vătămate” (în total în număr de 29, în sală numai 15) au făcut depozitiile, au arătat „gravele prejudicii morale” aduse de articolul domnului Andrei Cornea („Democrație într-un picior”, „22” nr. 12/1997) și au cerut despăgubiri în valoare totală de aproximativ cinci miliarde lei. Pe 3 septembrie 1998 va avea loc următoarea înfățișare.

POLIROM

NOUTĂȚI
mai '98

Aurel Codoban

Sacru și ontofanie

Pentru o nouă filosofie a religiilor

Elena Niculiță-Voronca

Datinele și credințele poporului român – volumul I

În pregătire:

Paul Zumthor
Andrei Cornea

Babel sau nedesăvîrșirea
Penumbra

Comenzi la: CP 266, 6600, Iași, Tel. & Fax: (032)214100; (032)214111; (032)217440
București, Bd. I.C.Brătianu nr. 6, et. 7, Tel.: (01)6138978
Brașov, str. Toamnei nr.7, bl. 4, Tel. & Fax: (068)150318
E-mail: polirom@mail.dntis.ro

Centrul Intercultural al Ligii PRO EUROPA anunță:

Lansarea programului
ACADEMIEI INTERCULTURALE TRANSILVANIA 1998/1999

Academia Interculturală este o „universitate itinerantă” de studii interdisciplinare ale cărei „cursuri” se vor desfășura pe parcursul a patru sesiuni de cite o săptămînă într-o atmosferă neconvențională de tabără, în zone etnoculturale specifice din Transilvania și Banat, în compania unor mentori de prestigiu • Pot candida studenții și absolvenții de facultate pînă la vârsta de 30 de ani, cu preocupări în domeniul interculturalității și implicare în activitatea civică, poli-

tică, religioasă sau culturală • Pentru a intra în posesia dosarului candidatului și a programului Academiei Interculturale, vă rugăm să contactați degrabă:

Liga PRO EUROPA
4300 Tirgu-Mures,
Plata Trandafirilor nr. 5
CP-154
Tel./Fax: 065-211076
sau 065-217584
(coordonator de program Laura Ardelean)

Dosarul candidatului va cuprinde: cererea de în-

scriere cu motivația candidaturii, curriculum vitae, un eseu de 3-5 pagini dactilografiate (1.800-2.000 semne/pag.) cu tema: „România – o țară europeană?” și două scrisori de recomandare din partea unor persoane publice.

Selecția va fi realizată de un juriu de specialiști pe baza dosarelor. Taxă de participare pentru candidații admiși: 10.000 lei.

Toate cheltuielile prieluate de organizarea și desfășurarea programului vor fi suportate de către organizatori.

Data limită de depune a dosarelor: 5 iulie 1998

DAN PAVEL

Ce se întâmplă cu amnistia?

După ce Constantin Dudu Ionescu a lansat „balonul de încercare” al amnistiei, au urmat atacuri dintre cele mai dure. Fostul ministru al Apărării a fost criticat implicit chiar și de predecesorul și succesorul său, Victor Babeș, ca să nu mai vorbim de presa independentă, de organizații ale revoluționarilor, de Alianța Civică, ba chiar de colegii săi de partid, care au lăsat problema în suspensie, deși a fost pusă în discuția BCC. Dudu Ionescu a acceptat să facă parte din guvernul Radu Vasile doar la insistențele președintelui Constantinescu. Corelarea acestor informații ne face să presupunem că laboratorul de unde s-a lansat „balonul” este Cotroceniul. Faptul că, fără să știe de sursa acestui experiment, unul dintre consilierii de la Cotroceni, Daniel Barbu, a criticat la BBC ideea chiar în ziua lansării sale ne conduce către concluzia că laboratorul cu pricina este un cerc extrem de restrâns din jurul președintelui, cel al principalilor săi consilieri. Toate acestea îndreptătesc însă anumite concluzii cu privire la modul secretos în care funcționează actuala putere, la autoizolarea în anumite ocazii a nucleului decizional din jurul președintelui în raport cu întreaga coaliție guvernamentală, partidele, coalițiile și organizațiile civile care l-au susținut, dar lasă neatinsă problema de fond, cea a amnistiei. Reacțiile publice ale celor care au luat poziție dovedesc două lucruri: problema nu a fost corect receptată și înțeleasă; în prealabil, însă, cei care au lansat-o nici nu au explicat-o suficient, nici nu au pregătit terenul.

Amnistierea (sau amnistia, ambele formule pot fi înfățișate în textele juridice) este o cauză care înlătură răspunderea penală pentru o faptă săvârșită, înlătură

consecința săvârșirii unei infracțiuni, adică aplicarea și executarea pedepsei. Ca și termenul de „amnezie”, cel de „amnistie” provine din greaca veche și înseamnă „uitare”. Încă din cele mai vechi timpuri, explică tratatele de drept, a existat dreptul organului suprem al puterii (în timpurile moderne, fie puterea executivă, fie puterea legislativă, în funcție de natura regimului politic) de a ierta anumite fapte sau infracțiuni, de cele mai multe ori din aceleași considerente pentru care ar trebui să se aplice legea și pedeapsa care privesc infracțiunea sau fapta care a fost „uitată”, adică pentru a asigura ordinea, liniștea socială și legalitatea. Se consideră că iertarea sau renunțarea la anumite acuzații contribuie la trezirea conștiinței celor care au săvârșit aceste infracțiuni. În ciuda amnistiei, caracterul penal al faptei nu este înlăturat. Acest act de clemență are un caracter general și obiectiv, referindu-se la infracțiunile sau faptele săvârșite și prevăzute în legea penală, nu la infractor sau făptuitor. După cum se exprimă juristii, efectele amnistiei operează *in rem*, nu *in personam*.

În mod normal, amnistia ar fi trebuit pusă în discuție și acordată în decembrie 1989, dacă puterea de atunci ar fi dorit să înlăture consecințele anumitor circumstanțe istorice și interese geopolitice și ideologice contrare intereselor naționale ale României, care au condus la deturnarea funcțiilor specifice ale armatei, poliției, serviciilor de informații, procuraturii și puterii juridice – toate acestea aservite funcției represive a statului totalitar. Desigur, aceasta nu ar fi trebuit să excludă un proces al comunismului pentru a-i judeca și condamna – măcar simbolic – pe cei care au comis

crime, torturi fizice, dar și psihice sau morale. Marea miză politică a unei astfel de amnistii ar fi fost să asigure funcționarea României ca un stat democratic liberal ce nu se putea lipsi de instituțiile armatei, poliției, serviciilor de informații și puterii judiciare. Faptul că toate aceste instituții au fost implicate pînă la căderea lui Ceaușescu, în decembrie 1989, în reprimarea revoluției nu era decât un element de continuitate în raport cu tot ceea ce făcuseră în tot timpul comunismului. Prin urmare, o amnistie ar fi trebuit să se refere la toată perioada. În mod cu totul ciudat, puterea fesenistă a acordat o cu totul altă amnistie.

Sînt multe exemple de amnistie în istorie, dar nu voi cita în acest context decât două. Pe 23 august 1944, regele Mihai I a dat – pe baza unui raport întocmit de noul secretar de stat la *Departamentul Justiției*, Lucrețiu Pătrășcanu – următorul decret de amnistie: „Art. 1. – Se amnistiază toate infracțiunile prevăzute de codul penal, codul justiției militare și legile speciale, încercate sau săvârșite după 1 Ianuarie 1918, care prin scopurile urmărite și mijloacele întreprinse sunt politice, fie că au rămas nedescoperite, fie că se găsesc în curs de cercetare, de instrucție, de judecată sau sunt definitiv judecate și indiferent dacă au fost și sunt de competența instanțelor civile sau militare”. În articolul 3 al decretului regal sînt enumerate următoarele infracțiuni amnistiate: dezertarea, nesupunerea la încorporare, distrugerea de efecte militare, rechizițiile, infracțiunile prevăzute de legea spionajului din 26 iunie 1930 etc. Nu este dificil de dedus cine au fost principalii beneficiari ai acestei amnistii – *comuniștii*. Indivizi precum Gheorghiu-Dej, Emil Bodnăraș, Chivu Stoica, Ana Pauker etc., care,

deși fuseseră considerați și erau trădători de țară, au fost amnistiați, iar amnistia dată de regele Mihai I le permitea să vină la putere.

Pe 4 Ianuarie 1990, *Consiliul FSN* a emis următorul decret de amnistie, semnat de președintele *CFSN*, Ion Iliescu: „Art. 1. – Se amnistiază infracțiunile politice prevăzute în Codul penal și legile speciale săvârșite după data de 30 decembrie 1947”. Prin urmare, conform logicii feseniste, erau iertați de răspunderea penală martirii luptei și rezistenței anticomuniste, majoritatea o-morți în pușcării, la munca forțată, deopotrivă cu supraviețuitorii, dar nu erau reabilitați. Nu se menționa nimic în legătură cu faptele comise în cadrul instituțiilor pilon ale puterii totalitare represive comuniste. Însă, *de facto*, dacă facem abstracție de desființarea securității, avusesse loc un fel de amnistie instituțională. Noua putere avea nevoie vitală de instituții, așa că le-a lăsat să funcționeze fără a lua măsuri împotriva celor care greșiseră, ceea ce a atras și un important capital electoral.

Extrem de tardivă și parțială, noua inițiativă a amnistierii reprezintă încercarea noii puteri de a scoate cel puțin armata de sub presiunile morale și juridice ale reînnoșării cercetării evenimentelor din decembrie 1989. Modul în care au reacționat toți cei menționați mai sus demonstrează că, înainte de a pune din nou în discuție amnistia, cei care au gândit-o inițial ar trebui s-o rețină deosebit de temeinic, cu referire la tot ceea ce s-a întâmplat în timpul comunismului și cu privire la toate instituțiile implicate. Noua putere nu a învățat că dacă vrea să-și păstreze legitimitatea trebuie să nu mai excludă societatea civilă și intelectualitatea critică din dezbateri care privesc interesul public.

O nouă formațiune civică

Pe 20 mai s-a înființat o nouă formațiune civică, *Forumul Democrat Român*. Noua organizație, al cărei președinte este Răzvan Theodorescu, numără printre membrii fondatori pe Ion Iliescu, Adrian Năstase, Oliviu Gherman, Sergiu Nicolaescu. După opinia lui Răzvan Theodorescu, apariția formațiunii este motivată „de imaginea țării care niciodată – de la dispariția lui Ceaușescu încoace – n-a fost atât de terfelită”. (I.A.)

PS
pe scurt

Despre o călătorie în jurul lumii

Vasile Stoica,
în drum spre Franța: 1998

Vasile Stoica are 28 de ani. S-a născut în Murguri-Răcătu, județul Cluj, într-o casă cu opt frați. A avut mai puține șanse decât alți copii: s-a născut cu paraplegie congenitală și pînă la treisprezece ani a stat mai mult prin spitale, timp în care a fost operat de treisprezece ori la ambele picioare. La cei 28 de ani el își duce viața într-un fotoliu rulant. Nu s-a resemnat, însă. După ce a căpătat un fotoliu cu roți, a început să facă sport, evident, din fotoliul său.

În 1993 a înființat la Lugoj un club al persoanelor aflate în fotoliu rulant și a participat la diferite competiții. În 1993 și-a propus să facă un tur în jurul lumii („Maratonul Curajului”) pentru a atrage

atenția celorlalți asupra situației persoanelor cu handicap. A plecat, dar a trebuit să se oprească în Franța, din lipsă de fonduri, după ce fusese primit la Paris de Daniell Mitterrand, soția fostului președinte al Franței. Cu toate acestea, nu a abandonat proiectul. Cu două luni în urmă, s-a decis să reînceapă cursa în jurul lumii. S-a gândit că întreprinderea sa va găsi înțelegere și sprijin la diferitele instituții ale statului. De la *Ministerul de Externe* nu a primit nici un răspuns. S-a adresat *Direcției pentru Tineret a Președinției* nu pentru a cere bani, ci doar ajutor în obținerea vizelor pentru țările pe care urma să le parcurgă în cei 31.000 de kilometri cât

măsoară traseul pe care și l-a propus (cinci continente în peste doi ani de călătorie). Și *Președinția* i-a promis acest sprijin, mai mult chiar, și ceva bani. „Mi-au spus că ce fac eu este extraordinar și că pot fi unul dintre cei buni ambasadori voluntari ai României în lume și că mă vor ajuta, așa că să fiu pe de-antregul liniștit” – își amintește Vasile Stoica. Plecarea fusese stabilită pentru 18 mai din fața Palatului Cotroceni, sediul *Președinției*, tocmai ca semn de recunoștință pentru ajutorul acordat. Totuși, la data plecării sale, nici una din vize nu-i era acordată, după cum promisese consilierii de la *Direcția de Tineret a Președinției*. I s-a spus că, „dacă mai întirzie o săptămână-două, se va rezolva”. A acceptat să mai aștepte o săptămână. „Dacă pe 25 mai nu voi obține vizele voi pleca oricum, sperînd că pînă la graniță în cele două săptămîni de mers mă vor ajunge din urmă” – crede Vasile Stoica.

Pe 25 mai el a luat trenul, din același loc. Și tot fără vize. Dar cu o altă promisiune, din partea consilierului prezidențial Dorin Marian – anume că pașaportul cu vizele pentru spațiul Schengen și pentru Statele Unite îl va ajunge pînă la graniță. Consilierul prezidențial Dorin Marian spune că *Președinția* nu poate face „presiuni” asupra ambasadelor pentru a obține respectivele vize.

De la *Direcția pentru Tineret* ni s-a spus că tot ce putea face *Președinția* în acest caz a fost să se adreseze *Ministerului de Externe*, în competența căruia se află astfel de probleme. La ora aceasta, problema e rezolvată, spun consilierii *Direcției pentru Tineret*, Vasile Stoica urmînd să-și primească pașaportul într-o zi-două. Mai mult, el va primi din partea MAE, prin ambasadele României, tot sprijinul de care va avea nevoie. Călătoria lui Vasile Stoica poate începe. Nu ne rămîne decât să-i dorim succes și să-l felicităm pentru extraordinarul său curaj. (I.A.)

Spitalele și directorii lor

Decizia de neprelungire a delegației directorului Vlad Romano, începând cu 1 mai 1998, a fost luată de ministrul Francisc Baranyi la cererea mai multor directori de spital. Vlad Romano este specialist în management sanitar și sănătate publică. (A fost bursier Fulbright în Statele Unite și Canada și a beneficiat de o bursă acordată de Casa Regală britanică prin British Council - ambele în management sanitar). În prejma schimbării sale, Vlad Romano acordase calificative modeste directorilor de spitale, pe baza unor planuri de management prezentate de fiecare dintre ei la începutul anului. Relația dintre directorul Direcției Sanitare a Municipiului București, Vlad Romano, și unii dintre directorii spitalelor bucureștene a fost mai tot timpul tensionată. Pe lângă inconfortul (nedeclarat) de a fi condus de un specialist perceput ca fiind din afara sistemului (deși este și medic), ei i-au reproșat fostului director lipsa de transparență a deciziilor.

Contestarea lui Vlad Romano

„Nu știu dacă a făcut bine sau rău ce a făcut Romano, pentru că niciodată nu am știut ce a făcut” - spune directorul Spitalului Victor Babeș, Petre Calistratu.

„Nu mi-a răspuns niciodată la adresele scrise pe care i le trimiteam”, susține profesorul Alexandru Constantinovici, directorul Spitalului Clinic de Neurochirurgie D. Bagdasar, pentru care înălțurarea lui Romano este o ușurare: „bine că s-a terminat”. Alexandru Constantinovici a fost unul dintre cei mai vehemenți contestatari ai directorului Romano, alături de profesorul Aurelian Popa (Spitalul Clinic Dr. O. Marina), prof. Florian Popa (Spitalul Clinic de Urgență Sf. Pantelimon), prof. Al. Oproiu (Spitalul Clinic Fundeni) și prof. Alexandru Ciocâlțeu (Spitalul Sf. Ioan), actualul director al Direcției Sanitare a Municipiului București.

În opinia lui Vlad Romano, acordarea respectivelor calificative avea un rol bine determinat: „Am încercat să induc ideea că un director de spital este în post atât timp cât dă rezultate. Am făcut un contract pe doi ani cu directorii care au câștigat concursul pe post în timpul cât am fost director, în care ei aveau de îndeplinit unele angajamente”. În momentul în care angajamentul nu ar fi fost respectat, ar fi trebuit organizat, după părerea lui Vlad Romano, un nou concurs.

Alexandru Ciocâlțeu, actualul director al DSMB, crede că acordarea acestui gen de calificative a fost lipsită de sens: „Ce rost are să acorzi calificative când vine Casa de Asigurări și-și spune ea că nu ești bun pentru că ai cheltuit toți banii etc?”.

Dar, deocamdată, Casa de Asigurări nu are nici sediu, nici personal, nici tehnica necesară. Iar în actul gestionării resurselor și al managementului, până la

Ministrul Sănătății, Francisc Baranyi, a luat, aproape imediat de la instalarea sa în fotoliul ministerial, două decizii importante. A hotărât să-i schimbe pe Vlad Romano, directorul Direcției Sanitare a Municipiului București (DSMB). Acesta a fost înlocuit cu Alexandru Ciocâlțeu, fostul director al aceleiași direcții, pe vremea ministrului Ștefan Drăgulescu, demis de acesta din urmă. Motivul? Încercase să-i schimbe pe directorii spitalelor Colțea și Foișor, folosindu-se de numele ministrului fără încuviințarea lui. Nu consultase nici Consiliile de administrație ale respectivelor spitale.

Printr-o altă decizie, ministrul a aminat până la 1 iulie 1998 intrarea în vigoare a Legii Asigurărilor Sociale de Sănătate (LASS). Cu toate că legea ar fi trebuit aplicată de la 1 ianuarie 1998, a fost imposibil, din motive tehnice, ca prevederile ei să fie puse în practică. Data de 1 iulie decisă de ministrul Baranyi are în vedere punerea la punct a mecanismelor de bază ce-ar permite ca ea să intre efectiv în funcțiune.

Dr. Alexandru Ciocâlțeu

Dr. Vlad Romano

demararea reală a sistemului de finanțare potrivit Legii Asigurărilor Sociale de Sănătate, rolul DSMB va fi în continuare important. Pe parcurs, rolul ei în gestionarea resurselor va scădea.

Profesorul Ștefan Drăgulescu, directorul Centrului de Cardiologie Timișoara și fost ministru al Sănătății în guvernul Ciorbea, este de părere că într-o asemenea funcție ar fi fost de preferat un specialist în management, chiar dacă recunoaște experiența profesorului Ciocâlțeu în conducerea unei unități sanitare: „un profesor clinician nu trebuie să fie bun la toate și va veni vremea când ei înșiși se vor convinge de asta”. Profesorul Drăgulescu regretă plecarea lui Vlad Romano, „un radical pregătit pentru realizarea unei reforme reale în sistemul de sănătate”.

Ministrul Baranyi înfirmă că l-ar fi demis pe Vlad Romano la presiunea directorilor de spitale. Admite însă că a avut o întâlnire cu cinci dintre aceștia, „care au adus o serie de critici DSMB”. Anterior, ministrul avusese o întâlnire și cu Vlad Romano, căruia îi pusese în față alternativa prezentării demisiei la decizia, deja luată, de a-l demite. „Ținând cont de faptul că Direcția Sanitară a Municipiului București este una

dintre cele mai dificile, în condițiile aplicării Legii Asigurărilor Sociale de Sănătate, am hotărât să numesc o personalitate din lumea medicală cu experiență în conducerea unei unități sanitare” - spune ministrul Francisc Baranyi. Alexandru Ciocâlțeu este directorul Spitalului Sfântul Ioan, profesor universitar, clinician și iată, acum, director al Direcției Sanitare a Municipiului București.

Revenirea sa în fruntea DSMB a domolit nemulțumirile orgolioșilor directori, dar problemele spitalelor rămân în continuare aceleași: lipsa banilor (bugetarea în sistem global a unităților sanitare nu va aduce o schimbare spectaculoasă), lipsa de specialiști în management. În opinia lui Vlad Romano, există chiar o mare rezistență la schimbare din partea cadrelor medicale. Profesorul Drăgulescu o explică prin lipsa de competitivitate a unor clinicieni care, prin introducerea sistemului asigurărilor sociale, ar putea fi îndepărtați din sistem.

Noul ministru, Francisc Baranyi, a pornit, fără îndoială, de la ideea că reforma sistemului sanitar trebuie înțeleasă și împărțită de toată lumea, dar pentru asta trebuie să existe o relație bună între ministru, direcțiile medicale și unitățile sanitare. Înlocuirea lui Vlad Romano, adeptul unor soluții mai dure („dacă reforma nu este acceptată, ea trebuie impusă”), a fost soluția care l-a apropiat pe ministru de corpul medical. În același scop, noul director al Direcției Sanitare a Municipiului București (imprenună cu Consiliul de administrație) a anulat calificativele acordate de predecesorul său directorilor de spitale.

Medicii și mai ales directorii spitalelor, declară că așteaptă cu nerăbdare intrarea în vigoare a Legii Asigurărilor Sociale de Sănătate și demararea competiției în sistemul sanitar. Aplicarea legii va aduce însă bătăi de cap în plus conducătorilor unităților sanitare. Legea Asigurărilor Sociale de Sănătate este o lege financiară și nu una medicală. Spitalele vor beneficia, potrivit ei, de un buget global pe care-l vor cheltui cum cred de cuviință. Atunci se va vedea limpede rolul pe care un director de unitate va trebui să-l joace în noul sistem. Experiența managerială a conducătorului unității va fi contabilizată

într-un alt registru decât cel al performanțelor profesionale. (Spitalele occidentale au preferat, de aceea, să lase conducerea unităților în mână specialiștilor în management și economie).

Noile conduceri ale ministerului și DSMB vor trebui să mai răspundă unei întrebări: cine va fi răspunzător dacă suma destinată unității, prin bugetul global, va fi depășită sau încorect cheltuită? Directorul, desigur. Dar cum? Casa de Asigurări va veni - cum spune directorul Alexandru Ciocâlțeu - „și-i va spune că nu este bun”, îl va schimba, probabil. Ce se va întâmpla însă cu unitatea? Va fi desființată? Opinia generală, susținută de mai mulți ani de responsabili din sistemul sanitar, care au cerut introducerea sistemului de bugetare globală, e că unitățile vor rezista în funcție de performanțe. Vor dispărea așadar unele unități sanitare, din cauza unui management neperformant și din lipsa de pricepere a unui bun clinician, dar cu slabe performanțe de management?

Privatizarea serviciilor medicale

Pe 13 mai, Alexandru Ciocâlțeu, noul director al Direcției Sanitare a Municipiului București, i-a convocat pe directorii spitalelor bucureștene pentru a-i pune la curent cu recentele decizii luate în Consiliul de administrație al DSMB. Conform acestor decizii, directorii spitalelor de sector și ai spitalelor de urgență din București vor face parte din Consiliul de administrație al Direcției Sanitare a Municipiului București. Consiliul va mai fi compus din directorii DSMB, doi economiști, un jurist, directorul Serviciului de Ambulanță, reprezentanți ai Colegiului Medicilor, ai Camerei Federative a Medicilor și ai Sanitas.

Consiliul de administrație a mai hotărât ca toate posturile vacante de pe statele de funcțiuni să fie scoase cât mai repede la concurs.

A fost, de asemenea, schimbată organigrama DSMB prin despărțirea ei în două, o parte urmînd să reprezinte Casa de Asigurări a municipiului. Spitalele teritoriale vor fi filiale ale caselor de asigurări, iar dispensarele vor anunța pe această rețea serviciile medicale efectuate, în baza cărora vor fi plătiți medicii.

Din nefericire, viitoarea Casă de Asigurări nu are nici sediu, nici personal și nici dotările necesare. Fondurile pentru punerea în practică a Legii Asigurărilor Sociale de Sănătate se strîng foarte greu, iar întîrzierea votării bugetului pune Ministerul Sănătății într-o situație de-a dreptul delicată. La toate acestea se adaugă lipsa unei legislații coerente: spitalele de sector nu au autonomie proprie, nu există o lege a cabinetului medical, nu există o lege a spitalelor.

Lipsa sistemului informațional face deocamdată aproape imposibilă plata medicilor în conformitate cu Legea Asigurărilor Sociale de Sănătate. Și totuși, de la 1 iulie, medicii vor fi efectiv salariați potrivit acestei legi. Acestea sînt doar cîteva dintre greutățile cărora DSMB va trebui să le facă față în viitorul apropiat.

Față de situația financiară mai mult decât grea cu care se confruntă unitățile sanitare, se întrevide o soluție, chiar firavă: privatizarea unor servicii și spații ale unităților sanitare. Direcția Sanitară a Municipiului București a anunțat că va păstra doar o rețea sanitară de bază (spitalele și policlinicile de sector și dispensarele comasate); în rest, „orice formă de închiriere, privatizare, concesionare care se integrează în normele legale va avea suportul nostru” - spune directorul Direcției Sanitare a Municipiului București, Alexandru Ciocâlțeu. Ideea nu este nouă, a avut-o în vedere și fostul director Vlad Romano, iar punerea ei în practică ar aduce bugetelor unităților sanitare un plus, care, cel puțin pentru perioada de acomodare cu noua formulă de finanțare, este esențial.

IULIAN ANGHEL

1998

26 mai - 1 iunie

NOUȚĂȚI ÎN LIBRĂRII

HUMANITAS

Cartea care dăinuie

JOHN BOSSY
Creștinismul în Occident
în seria Religie

LUCIAN BOIA
Jocul cu trecutul.
Istoria între adevăr și ficțiune

De același autor (apariție 1997)

Istorie și mit în conștiința românească

Pro și contra președinte

Pe data de 16 mai a.c., Valerian Stan, vicepreședintele Alianței Civice, a remis agențiilor de presă un text, nu numai în nume personal, ci și fără să anunțe conducerea AC, intitulat „A complota, complot”. Textul a fost publicat fragmentar în majoritatea cotidianelor a doua zi.

Reprodecem, mai jos, textul lui Valerian Stan, care n-a apărut integral decât în Național și România Mare. În seara zilei de 19 mai,

A complota, complot

Încep să cred tot mai mult că ceea ce ni se întâmplă rău după 1989 nu ni se întâmplă pentru că cei care ne conduc sînt incapabili, ci pentru că unii dintre ei sînt necinștii. Administrația llescu nu a făcut, se știe, un standard din corectitudinea guvernării nici în campaniile electorale și nici în anii dintre ele, iar acesta pare să fie principalul motiv pentru care ea a fost înlocuită la ultimele alegeri. Cei care i-au luat locul, CDR și președintele Constantinescu mai ales, reușiseră în campania electorală să convingă o bună parte a populației că sînt dispuși și capabili să pună capăt corupției din administrație.

Fără să spun că este deja totul pierdut, eu cred că ceea ce s-a întâmplat după noiembrie 1996 constituie un grav eșec. Iar lucrul acesta este o consecință a faptului că și după 1996 autoritatea instituțiilor publice cu atribuții în

apărarea legalității s-a deteriorat continuu. Reforma instituțiilor și refacerea încrederii cetățenilor în ele a fost promisiunea electorală a cărei nerespectare are consecințele cele mai grave pentru societatea românească de după noiembrie 1996. Așa, și numai așa, s-a ajuns, iată, ca România să țină încă o dată, prin scandalul contrabandei cu țigări, pagina neagră a presei internaționale. Presa de la noi a scris ani de-a rândul, și continuă încă să scrie, despre polițiști și magistrați care dețin averi impresionante, cu toate că unica lor sursă de venit este un salariu mai mult decât modest. (Deși salarizarea unor categorii de bugetari este aici o altă problemă, ea reprezintă un lucru foarte serios, peste care ar trebui să nu se mai treacă mult timp cu ușurință.) Revenind, nimeni, dar absolut nimeni, nu ia în seamă cele relatate de presă. De puzderia de ofițeri de poliție cu certificate de revoluționari (aducătoare de importante privilegii) domnul Dejeu a uitat de mult. Zeci de generali și ofițeri superiori de toate „armele”, foști și actuali demnitari și funcționari publici se folosesc de pozițiile lor și obțin „credite preferențiale” de sute de milioane de lei de la băncile de stat, și nimeni nu-i întreabă nimic nici pe ei și nici pe Temeșan și pe Vlad Soare. Cînd am făcut dovada – așa cum îmi impunea legea – că amicii politici de azi ai domnului Constantinescu au jefuit flota comercială a României și că și-au atribuit lor și prietenilor lor case prin tot soiul de fraude penale, domnul președinte a dictat (în disprețul prerogativelor sale constituționale) înlăturarea mea. Stan trebuia să se ocupe de Hrebenciuc și de PDSR, nu de partidul domnului Roman – a explicat președintele.

Presă scrie de mai bine de un an despre pericolul pe care îl constituia prezența colonelului Truțulescu în SPP, adus aici după 1996 de vechiul său prieten Nicu Anghel, care îi știa

prea bine antecedentele. Nimeni nu face nimic și bomba explodează. În plină deflagrație se află că și generalul de securitate Mihai Stan (Berevoești) „lucra” la SPP și că între marii SPP și unii angajați ai acestuia raporturile ar fi fost și de altă natură decât „de serviciu”.

Și totuși, de cele întimplate, în afara a unu-doi colonei și a unui acar, nimeni nu-i vinovat. Zilele acestea s-a mai aflat și că în dosul promisiunilor pe care domnul Constantinescu le făcea în campania electorală cu privire la restructurarea serviciilor de informații (inclusiv a SPP) se ascundea de fapt hotărîrea sa de a „nu schimba mai nimic în activitatea lor”. Iar astăzi cînd s-a ajuns în situația în care s-a ajuns, în loc să se asume răspunderea pentru cele întimplate, ni se spune că totul nu-i decât un complot împotriva președintelui și a interesului național. Teoria, lansată de doamna Zoe Petre, deși a intrat imediat în folclor, este susținută tenace și cu o seriozitate încruntată de Televiziunea publică a domnului Stere Gulea (televiziune care funcționează la fel de ilegal ca și pe timpul domnului llescu, doar că astăzi domnul Constantinescu a încetat să mai protesteze). Surpriza este că s-au alăturat „cauzei” și o parte a presei private și, cu totul de neînțeles, doi sau trei intelectuali importanți. În rest, pe doamna Petre n-o mai ia nimeni în serios.

Eu nu spun că nu sînt forțe (dinafara sau dinăuntru țării) interesate ca România să nu urmeze calea spre normalitate. Eu spun că și după 1996 noi înșine am contribuit decisiv, în domeniul despre care vorbesc, la sabotarea propriei noastre șanse. Chiar și numai enumerarea anterioară mi se pare elocventă. Care agenturi străine l-au sabotat pe domnul Constantinescu în războiul declarat (cam emfatic și triumfalist) corupției? Agenturile străine sau ele însele – mult trimbițatele CNAICCO și cele 40 de CJAICCO – s-au îngropat în ineficiență și penibil? Cine altcineva dacă nu noi sîntem vinovați că de ani în șir, în care se petrec lucruri de o asemenea gravitate, în România nu există legile responsabilității ministeriale, a funcționarului public și de combatere a corupției și crimei organizate?

Revenind la cazul Otopeni, Opoziția a cerut comisie parlamentară de control. Doamna Zoe Petre, în temeiul nu se știe căror competențe constituționale, a cerut parlamentarilor Coaliției să dejoace periculoasa tentativă și să amenințe cu verificări și pe perioada guvernării trecute. Cu musca pe căciulă probabil, Opoziția a înghițit gălușca. La o altă cerere a PDSR, de a fi verificate conturile Fundației Române pentru Democrație, doamna Petre a răspuns în același stil – dacă verificați fundațiile noastre, le verificăm și noi pe ale voastre. Și iarăși s-a așternut tăcerea. Încît n-i exclus ca zilele următoare să readucă corsensul. Și odată cu el și zădărnicierea planurilor destabilizatoare ale agențiilor complotiste...

Aici ar mai fi de spus un lucru: dacă cineva își imaginează că în cosul formelor de politețe ale diplomației eur-atlantice nu stă și o înțelegere foarte exactă a ceea ce se întîmplă cu adevărat în România, acela este un naiv.

Și totuși, repet, nu cred că este deja totul pierdut. Timpul însă ru mai are răbdare. Dacă perioada următoare nu va aduce clarificări convingătoare, dacă pentru ceea ce s-a întîmplat nu vor fi asumate responsabilitățile care se impun și dacă efortul pentru restabilirea legalității va continua să nu fie decît o chestiune de imagine electorală și de competiție politică, atunci nu este exclus ca în c'teva luni chiar să fie totul pierdut.

VALERIAN STAN
16 mai 1998

președintele Emil Constantinescu s-a întîlnit la sediul Uniunii Scriitorilor cu membrii Comitetului Național de Coordonare al AC. A doua zi, Comitetul Național de Coordonare al AC a remis presei o declarație, pe care, de asemenea, o publicăm. Cu referire la textul lui Valerian Stan, este și scrisoarea deschisă a doamnei Doina Cornea, din data de 20 mai 1998, adresată președintelui Constantinescu

Declarația Alianței Civice

În declarația domnului Valerian Stan, făcută în nume propriu în 18 mai a.c., sînt cuprinse multe dintre neliniștile și tulburările Alianței Civice în fața felului în care unele instituții ale statului sînt puse de realitate, sau numai de construcții de presă, sub semnul de întrebare al corupției. Ceea ce ar trebui însă adăugat pentru ca lucrurile să fie înțelese corect este că tot ce iese acum la iveală este continuarea unei stări de fapt dezvoltată sub regimurile anterioare și pe care actuala putere nu le-a putut curma.

Mai trebuie precizat că, atunci cînd puterea de după noiembrie 1996 dezamăgește, o face în comparație cu propria ei imagine de dinainte de

alegeri, dar ea nu poate fi în nici un fel judecată sau înviată în raport cu adversarii ei politici.

Publicațiile, ziaristii și politicienii care s-au remarcat în ultimul timp prin insultarea Alianței Civice și prin dorința de a o dezbinda au preluat declarația domnului Valerian Stan cu o bucurie pe care n-o putem împărtași.

Este un prilej de reflecție și nu de jubilație.

În acest context, Alianța Civică îl va sprijini pe președintele României pentru a continua lupta împotriva corupției și a transforma în realități ideile în numele cărora a fost ales.

Comitetul Național de Coordonare al Alianței Civice

19 mai 1998

SCRISOARE DESCHISĂ

Domnului Emil Constantinescu
Președintele României

Doamnă președinte,

Cine are un dram de bun-simț și de gândire logică își dă seama că ați devenit ținta unor atacuri josnice, din partea unor manipulatori ai opiniei publice, prin instrumentele lor, unori, inconștienți.

Permiteți-mi să vă spun că, în ciuda acestei ambianțe sumbre, nu sînteți singur. Cei care au înțeles greul drum al cuceririlor democratice continuăm să credem în Dumneavoastră. Numai cei fără judecată își taie singuri creanga de sub picioare. Sîntem conștienți de marile dificultăți pe care le aveți de înfruntat ca Președinte al unei României măcinate de răutăți, pe lângă atîtea rele. Sîntem conștienți că, în lume, nu există președinți perfecti, dar facem o deosebire între o eventuală eroare de moment, o ezitare, o nesigurantă și atitudinile premeditate de rea-credință, viclenie, minciună, necinște, care i-au caracterizat pe toți predecesorii Dumneavoastră. De asemenea, sîntem conștienți că un program electoral întocmit de o formațiune politică, fie ea CDR, prin forța lucrurilor, suferă modificări în contextul unei anevoioase coaliții. Pînă și programul prezidențial poate fi supus unor obstrucții, în amintitul context. Datoria cetățenilor de bună-credință este de a contribui la înlăturarea obstacolelor ivite în calea Președintelui și nicidecum la crearea altora, în plus.

Comunismul însă ne-a ucis sufletele și ne-a întunecat, multora, dreapta judecată. De aceea mulți nu vor să vadă cîte lucruri s-au schimbat în bine după alegerile din 1996. Cu atît mai reprobabil îmi pare recentul atac, din presa scrisă și vorbită (BBC), al domnului Valerian Stan împotriva Dumneavoastră. Este, de fapt, o „reluare” a unui „număr” mai vechi, jucat și împotriva premierului Victor Ciorbea. Similitudinea între cele două acțiuni este mult prea mare pentru a nu impune niște legături: cui folosește discreditarea unor persoane demne de încredere?

Nutresc speranța că de această dată grupul de intelectuali (cei care îl susținuseră fără rezervă pe domnul Valerian Stan, fără să intuiască pericolul la care îl expunea pe Domnul Ciorbea – pe care, într-o totală contradicție logică, îl susțineau concomitent; sau, pe care, alții începuseră să-l susțină chiar la două săptămîni după înlăturarea sa!) nutrese, așadar, speranța că acest grup de intelectuali nu va repeta aceeași greșală și va încerca să tempereze zelul distructiv al domnului Valerian Stan, spre binele tuturor.

Puterea este slabă acolo unde intelectualitatea este slabă, unde inteligențele sînt atinse de îngîmfare, snobism, lipsă de coeziune și de răspundere. O țară este opera unor eforturi convergente spre un țel comun.

În încheiere, permiteți-mi să vă asigur de încrederea mea, pînă la capăt. După cincizeci de ani, sînteți primul Președinte democrat al României.

Vă mulțumesc,

DOINA CORNEA și prietenii ei
Cluj, la 20 mai 1998

Nu este corect transferul

Interviu cu ZOE PETRE

Nu cred că ipoteza pactului cu serviciile secrete este consistentă.

Șerban Orescu a lansat în ultimele două-trei săptămâni o teză (pe care recunoaște că nu o are confirmată, așadar un fel de „ipoteză de lucru“) despre pactul pe care președintele Emil Constantinescu l-ar fi făcut în anul '94 sau '95, înaintea cîștigării alegerilor, cu serviciile secrete. Principalul argument în sprijinul acestui pact, argument invocat într-o emisiune de la BBC, duminică 17 mai, ar fi un interviu al lui Emil Constantinescu, pe vremea cînd acesta era numai președinte CDR, făcut la postul Europa Liberă de Emil Hurezeanu. Emil Constantinescu ar fi lansat, prin citeva fraze, un semnal liniștitor spre serviciile secrete, spunînd că noua putere, dacă se va instala, nu va începe cu o vinătoare de vrăjitoare. Celelalte argumente ale lui Șerban Orescu sînt mai greu de susținut, intrucît se bazează pe mărturiile ale unor persoane care nu și-au făcut public numele, încă. Ce ne puteți spune despre această ipoteză, prezentă în acest moment în spațiul public?

Fiind vorba de o ipoteză, nu pot să propun decît o contraargumentație. Mi se pare, în primul rînd, că această ipoteză, vrem sau nu, știm sau nu, reia anumite zvonuri care au circulat, imediat după alegeri, din zona SRI. Și asta din start, mărturisesc, mi-o face mai puțin credibilă. Ideea că pu se va face o vinătoare de vrăjitoare după cîștigarea alegerilor de către ceea ce atunci era opoziția în România n-a fost enunțată doar de Emil Constantinescu, ci de mulți alți lideri respectabili ai partidelor din CDR, cu onestitate și fără gînd ascuns. Fiindcă e foarte limpede că nici măcar imediat după evenimentele din decembrie '89 nu ar fi fost în beneficiul României să se declanșeze o asemenea vinătoare (chiar dacă unii, cu titlu personal, ar fi dorit-o). Aș vrea să amintesc că, în Polonia, reformele și instalarea primului guvern democratic au rezultat dintr-o masă rotundă în care s-au concertat adversarii politici feroci. România, ce-i drept, a fost singurul loc din Europa de Est unde a existat o înfruntare violentă între organele de reprimare și manifestații, și doar această derogare de la modelul „revoluției de catifea“ ar fi putut, în 1989 sau la începutul lui 1990, să justifice, într-o anumite măsură, o mai mare severitate. Dar cred că nici atunci opinia publică nu ar fi suportat ușor o întoarcere radicală de atitudine. Lucru care, de altminteri, s-a văzut pe parcursul anului '90, atît din modul în care s-au desfășurat alegerile, cît și din evenimentele care le-au precedat sau le-au succedat. Nu se poate nega că a existat o adeziune foarte largă, chiar dacă nu împărțită de noi, la ideea unei „discontinuități în continuitate“ pe care o propuneau președintele Iliescu și ceea ce atunci se numea FSN. De altminteri, ideea politică care a făcut vreme de șapte ani carieră în România, pînă la alegerile din 1996, a fost aceea că se poate face reformă fără a reforma instituțiile și fără a schimba conducerea lor.

Tema reconcilierii a fost adoptată fătîș de la începutul campaniei din noiembrie 1996

Rezultatul alegerilor din toamna lui 1996 a întors balanța în favoarea ideii de reformă în sensul propriu al cuvîntului, dar nu a dat loc, iarăși,

nici unei răsturnări radicale de poziție. Convenția Democrată n-a avut majoritatea absolută; ea a avut cel mai mare număr de voturi doar relativ, dar nu o majoritate absolută. Ea a reușit doar să compună în jurul ei o coaliție. Președintele Constantinescu a cîștigat alegerile în turul al doilea cu sprijinul multor alte forțe în afara Convenției Democratice. Or, analitic vorbind, și fără patimă, politica de după alegeri nu se poate determina în afara acestor realități electorale – și deci și politice – evidente. Pînă la urmă, este democratic să te supui votului popular, chiar dacă nu corespunde riguros și în toate detaliile propriilor tale opțiuni.

N. 23 aug. 1940, București, fiica lui Emilian-Grigore Condurachi și a Floricăi C. Moisil • Absolventă a Facultății de Istorie, Univ. București (1961), specialitatea Istorie antică și arheologie (1961); stagiu de studii la Paris, Ecole Pratique des Hautes Etudes, IV-e et VI-e sections (bursă acordată de AIESEE) (1969); doctorat în istorie, Univ. București, cu teza „Formarea ideologiei democratice în Grecia antică“ (1978); stagii de documentare la Fondation Hardt pour l'Encouragement des Etudes Classiques, Vandoeuvres, Geneva (1974, 1980, 1986); stagiu de documentare în Anglia, oferit de British Academy (1979) • în țară: a parcurs treptele universitare de la preparator (1961) pînă la profesor de istorie antică (1990); cursuri de nivel doctoral în cadrul Atelierului de formare în Științe Sociale organizat de Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (Paris) în colaborare cu Universitatea din București (1991-1994); cursuri de nivel doctoral, Ecole Doctorale Régionale, București (1994) • în străinătate: conferențiar asociat al Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (Paris), Centre «Louis Gernet» d'études comparées sur les sociétés anciennes (1981-1982); profesor (directeur d'études) asociat al Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (Paris), Centre «Louis Gernet» d'études comparées sur les sociétés anciennes (1990-1991); profesor asociat al Universității «Jules Verne» de Picardie (1992-1993); profesor (directeur d'études) asociat al Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (Paris) • Decan al Facultății de Istorie a Univ. București; membru în senatul Universității (1990-1992) • Premiul Timotei Cipariul al Academiei Române (1981); Premiul Nicolae Iorga al Ministerului Culturii (1990); Premiul Mihai Viteazul al Societății Mihai Viteazul-Călugăreni (1995) • membru fondator al Solidarității Universitare; membru fondator al Alianței Civice; membru fondator al Fundației Române pentru Democrație • Numeroase studii în reviste de specialitate din țară și străinătate; articole și eseuri în presa culturală.

Întorcîndu-mă la ipoteza domnului Orescu, aș vrea să spun că, din punctul meu de vedere personal, trînd foarte aproape de forțele politice care au cîștigat în acest fel alegerile în 1996 și făcînd parte din echipa care l-a secondat pe Emil Constantinescu atît în calitate de candidat în '92, cît și apoi ca președinte al Convenției, aceasta este o ipoteză inconsistentă. Ea nu ar căpăta substanță decît dacă am pune în legătură fapte disparate și suprainterpretări sistematice. Or, eu am învățat în multe feluri, și am învățat, în ultimă instanță, și citînd *Pen-dul lui Foucault*, al lui Umberto Eco, că dacă acceptăm aceste incatenări, ne pierdem libertatea de gîndire.

Era limpede că, prin modul în care Convenția Democrată și candidatul său s-au adresat împreună, în 1992, electoratului, au reușit să convingă, să spunem, *grosso modo*, o treime din el. Restul urma să fie convins abia în noiembrie 1996. O parte a fost convinsă de slaba performanță a PDSR, o parte a fost convinsă (și a jucat un rol foarte important acest lucru), și nu trebuie uitat) de promisiunea de reconciliere pe care Emil Constantinescu a

făcut-o din prima zi a campaniei electorale din 1996. Dacă vă amintiți, la Alba Iulia, la inaugurarea campaniei Convenției, aceasta a fost tema discursului său. Și a fost o temă adoptată, iarăși, fătîș, onest și în modul cel mai lipsit de echivoc și de subtext.

Nu doar reformă economică, ci și reformă instituțională

De ce era nevoie de această adoptare fătîșă?

Pentru că societatea românească este încă foarte divizată, și problema nu era de a adînci aceste diviziuni, ci de a face ca societatea să funcționeze.

Șeful SRI este un funcționar român care nu poate fi demis printr-un capriciu

Deci nu a existat un pact al președintelui cu serviciile secrete în care acesta să le fi promis atît intangibilitatea lor, cît și blocarea reformei economice. Iată, însă, că domnul Șerban Orescu mai aduce un argument: și anume, schimbarea foarte lentă a șefilor serviciilor secrete, după ce s-a cîștigat puterea politică în noiembrie 1996. Virgil Măgureanu a fost schimbat din funcția de șef al SRI mult mai tîrziu decît se aștepta toată lumea. Și s-a spus, de asemenea, că a fost schimbat numai la presiuni externe, mai precis, americane. De asemenea, că și domnul Talpeș, șeful SIE, nu a fost lăsat fără slujbă, ci a fost trimis ambasador în Bulgaria. Nu vi se par acestea niște argumente de luat în seamă?

Nu mi se par niște argumente. Mai întîi, eu nu cunosc nici un fel de probă a afirmației că ar fi existat vreo presiune externă pentru schimbarea vreunei dintre aceste persoane din funcție. În al doilea rînd, președintele a declarat în mod explicit, în mai multe rînduri, că ciclul normal de modificare a conducerii SRI, care este supus controlului parlamentar, este *Raportul* instituției în *Parlament*. Acest element a determinat prelungirea mandatului domnului Virgil Măgureanu și după alegeri. Amintesc faptul că domnul Măgureanu, în ciuda atmosferei create în jurul domniei sale, nu a avut în mod public și explicit nici o reprimare oficială din partea unei instanțe abilitate pentru asta.

Oricît am respecta presa, guvernarea unei țări nu se face pe baza a ceea ce se scrie în ziare. Sînt mecanisme instituționale pe care riscăm să le uităm, și acesta este un preț mult mai mare chiar decît adăstarea într-o funcție a unui inalt funcționar. Oricît de greu ne-ar fi – vorbesc în consonanță cu experiența pe care am avut-o pînă la numirea mea în această funcție –, oricît de greu ar fi pentru cineva din societatea civilă să conștientizeze acest lucru, șeful SRI, oricine ar fi el, este un funcționar al statului român care nu poate fi demis printr-un capriciu. În măsura în care nu se respectă niște proceduri legale, riscăm să eternizăm capriciul, într-o țară care are nevoie de legi, de legalitate și de ordine. Există un conflict, latent sau patent, după caz, între elanul transformator și rigoreaua normelor instituționale. Pot să vă spun cu titlu personal că eu îl resimt în fiecare zi cu o mare acuitate. Dar instituțiile trebuie să-și capete stabilitatea și soliditatea lor, pentru că altminteri vom pluti tot timpul într-un vagon din care România nu se va mai putea extrage niciodată. Nu trăim într-o dictatură prezidențială, ci într-un stat de drept, unde anumite norme trebuie neapărat respectate, indiferent că ne fac plăcere sau nu.

SPP este o instituție separată de Președinție

Vorbîți de instituții. Dar atunci ajungem la instituția SPP-ului și vă întreb ceea ce a întrebă toată lumea: nu există aici, la Cotroceni, nici un serviciu de cadru, cum se numea înainte, sau „resurse umane“, cum se numește acum? Nu se puteau verifica CV-urile unor sepești gen Truțulescu? Deși nu cade în nici un caz în directă competență a dumneavoastră această problemă, totuși, cum ne explicați aceste mari disfuncționalități?

Nu cade nici în competența institu-

de la SPP la președinte

prim consilier al președintelui Constantinescu

ției prezidențiale, nu numai a mea personală. Dar, deși nu e în competența mea, nu vreau să eludez subiectul numai pentru că de el nu răspund eu în mod direct. Iarși: Președinția e o instituție care, ca orice instituție, are un serviciu de personal. El face și desface angajări, transferuri ș.a.m.d. în interiorul instituției Președinției. Președinția este abilitată prin legea sa de funcționare să-l secondeze pe președinte în îndeplinirea competențelor sale definite de Constituție, și nu să exercite vreun control asupra resurselor umane din orice altă instituție din România.

Serviciul de Protecție și Pază este responsabil în fața Consiliului Suprem de Apărare a Țării, din care fac parte, alături de președintele României (care e și președintele Consiliului), primul-ministru, ministrul de Externe, ministrul Apărării, ministrii Industriei și Comerțului, al Transporturilor, ministrul de Interne și șefii serviciilor de informații. Deci, cel mult acest Consiliu ar putea fi abilitat să ceară un raport SPP-ului în legătură cu mișcările de cadre. Oricum, ceea ce se înțelege greu și se crede și mai greu este faptul că SPP-ul e o instituție separată de Președinție, cu sarcini stabilite prin legislația în vigoare, care depășesc cu mult asigurarea securității și protecției președintelui. Acest serviciu îi protejează pe toți demnitarii – președinții celor două Camere ale Parlamentului, vicepreședinții acestora, foștii președinți ai României, foștii prim-miniștri ai Guvernului, miniștri, demnitari străini care vin în țară. Este deci un serviciu mult mai complex decât aria de cuprindere a funcționării Președinției. Cu SPP noi avem raporturi de serviciu, de colaborare, în măsura în care unii dintre angajații lui au ca sarcină specifică protejarea președintelui. Nu există o subordonare instituțională a SPP față de Președinție. Deci nu e corect transferul de probleme de la SPP asupra președintelui. Nu e corect instituțional și nu e corect în fapt. Sigur că președintele are competența de a recomanda CSAT-ului o persoană care să fie numită în fruntea acestei instituții, dar, așa cum un ministru este răspunzător direct de ce se întâmplă în propria lui instituție, tot așa și directorul SPP, care are rang de secretar de stat, este responsabil de funcționarea acestei instituții, care este o instituție mare, pe cale de reorganizare. În afara protecției, SPP asigură și paza obiectivelor, ceea ce dublează și chiar triplează, din punct de vedere fizic și logistic, problemele acestui serviciu. Și deci nu cred că e omeneste posibil ca vreunul dintre noi (chiar călcând legea, ceea ce nu ne stă în fire) să înceapă să numere cine este și cine nu este în SPP.

Am spus cu totul altceva decât îmi reproșează domnul Stan

Valerian Stan a adus, atât justiției române, instituției prezidențiale și chiar dumneavoastră personal unele reproșuri. Această funcție pe care o dețineți nu vă permite, probabil, să intrați în polemică. Totuși, opinia publică ar fi interesată să audă niște răspunsuri, măcar la obiectele care vi se aduc.

Fără îndoială. Cu atât mai mult cu cât comunicatul recent al Alianței Civice precizează că e vorba de opiniile personale ale domnului Valerian Stan, îmi permit să precizez câteva lu-

cruri care mă privesc direct din textul publicat de domnul Stan.

În ordinea enunțului din text, domnul Valerian Stan mă incriminează fiindcă așa fi lansat o teorie după care toată afacerea „Tigareta 2” „n-ar fi decât un complot împotriva președintelui și a interesului național”. Aș vrea să precizez că am spus, în mod public, cu totul altceva. Am spus că, pe fondul unei afaceri de contrabandă care era în curs de deslășire și de sancționare de către organele în drept, s-a grefat o campanie – nu numai de presă, ci și de declarații politice – care încearcă să instrumentalizeze o afacere de contrabandă întorcând-o împotriva președintelui, adică exact a persoanei publice care a acționat și s-a exprimat mai ferm în decursul ultimului an și jumătate împotriva corupției. Această ipoteză mi se pare greu de contestat, pur și simplu prin lectura presei sau a declarațiilor politice care s-au făcut.

În ce privește alte observații ale domnului Valerian Stan, ele nu fac decât să reia citarea trunchiată a unui interviu pe care l-am dat la BBC și pe care deja domnul Radu Timofte, senator PDSR, l-a modificat, difuzându-l apoi în această formă alterată pe diferite posturi de televiziune. Nu am, în acest moment, interviul în față, dar el este bun public. Eu am fost întrebată atunci ce va face Președinția în legătură cu diferite declarații politice ale opoziției. Am spus că Președinția va comunica public punctul său de vedere, dar că desigur și parlamentarii vor avea de spus cuvântul lor. Întrebată ce înțeleg prin asta, am spus că vor expune în Parlament punctul lor de vedere și bănuiesc că își vor exprima opinia (care, mărturisesc, e și a mea) că o dublare a unei anchete a Procuraturii cu o anchetă parlamentară nu se justifică în această fază a cercetărilor. N-am mai spus (dar credeam că se înțelege) că, dacă, la sfârșitul procesului legal, Parlamentul e nemulțumit, este liber să instituie o anchetă, dar că o

concomitență a celor două operații mi se pare contraproductivă. Ca aceasta să fie considerată „o indicație” pe care eu mi-aș fi permis să o dau Parlamentului mi se pare aberant. Ce drept am eu să dau indicații Parlamentului? Eu am exprimat o opinie. Singura persoană publică care are dreptul constituțional – nu de a da indicații, ci de a adresa mesaje Parlamentului este președintele României. Dacă, să zicem, într-un brusc acces de nebunie o persoană, oricare ar fi ea, care nu are această competență începe să solicite Parlamentului anumite lucruri, este dreptul și datoria Parlamentului să o ignore cu desăvârșire. Eu i-am răspuns ziaristului de la BBC, nu m-am adresat Parlamentului României. Or, faptul că domnul Valerian Stan preia această idee, care s-a făcut din legarea unor fraze roștite de reporter cu răspunsurile mele, mă face să cred că sursele domniei sale de informare sînt exclusiv emisiunile televiziunilor și că s-a agățat de acest detaliu, care nu-mi aparține – îi aparține senatorului PDSR Radu Timofte.

Putem trăi într-o lume fără instituții?

Tot așa și în legătură cu problema Fundației Române pentru Democrație. Întrebată de un ziarist ce părere am despre solicitarea de a se face un control la Fundația Română pentru Democrație am precizat două lucruri: 1) Fundația Română pentru Democrație nu a fost angajată în campania electorală. Campania electorală a președintelui Constantinescu a fost susținută de un comitet de sprijin care a avut un mandat, și acest mandat, al cărui nume este public, a dat publicității de mult, acum vreo opt luni, conturile campaniei, așa cum o cere legea. 2) Fundația Română pentru Democrație este transparentă și se poate supune oricărui control, am spus eu, așa cum, dacă se consideră necesar, orice altă fundație poate fi controlată. Dacă asta

e o amenințare, înseamnă că nu știm ce vorbim.

În fine, dar nu în ultimul rând, în presa de astăzi (miercuri 20 mai) a apărut o revenire a domnului Valerian Stan, care spune că dacă Memorandumul Partidului României Mare dezvăluie adevărul, el nu are nici o obiecție în a susține ideile din Memorandum. Ipoteza după care acest memorandum ar susține adevărul mi se pare cu atât mai greu de acceptat, cu cât a existat un comunicat clar din acest punct de vedere al CSAT, care este un organism, o instituție de stat, nu o mică aundare privată. Ca să nu mai vorbesc de faptul că unele persoane incriminate acolo, între care și eu, am dat în judecată pe autorii Memorandumului. Cred că orice om de bună-credință ar trebui măcar să aștepte rezultatul acestui proces de calomnie pentru a spune că într-adevăr lucrurile afirmate acolo sînt reale. Asta mă aduce în situația să repet același lucru: instituțiile funcționează greu, toți știm asta. Nu funcționează bine. Au defecte. Dar putem oare trăi într-o lume fără instituții? Pentru, că în fond, ceea ce se întâmplă, nu doar în textul scrisorii deschise a domnului Valerian Stan, este că instituțiilor nu li se acordă nici măcar acel credit pe care oricum îl merită, și acea incurajare elementară care să le permită să funcționeze. Deja încrederea publică în instituții este foarte scăzută. Eu nu am cerut nimănui și nici eu nu practic ideea de a escamota adevărul pentru a ajuta instituțiile, dar nu le putem anula. Dimpotrivă, stringind din dinți, trebuie să le respectăm, să respectăm legile, și să încercăm să construim instituții mai bune în interiorul acestor limite. Orice limită este supărătoare. Dar, pînă la urmă, unele dintre cele mai frumoase poeme sînt sonetele, care sînt foarte riguros limitate.

Interviu realizat de

GABRIELA ADAMEȘTEANU

FUNDAȚIA PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ – ROMÂNIA OPEN SOCIETY FOUNDATION – ROMANIA

anunță programul:

– CURS TUTORIAL PENTRU TRADUCĂTORI – DIN LIMBA MAGHIARĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ ȘI DIN LIMBA ROMÂNĂ ÎN LIMBA MAGHIARĂ

Programul este destinat celor care doresc să se specializeze ca traducători din limba maghiară în limba română sau din limba română în limba maghiară. Persoanele selectate vor lucra împreună cu un traducător consacrat pe un text concret. Acesta trebuie să fie de cel puțin 60 de pagini și va fi ales din domeniul științelor socio-umane sau al beletristicii de către candidat. Juriul de specialiști își rezervă dreptul de a înlocui textul ales în caz în care consideră că acesta nu este potrivit. Pînă la sfârșitul cursului tutorial, textul trebuie tradus în întregime.

În cadrul programului în luna septembrie se va organiza un atelier de lucru la care vor fi invitați traducătorii de prestigiu. Costurile cursului tutorial și ale atelierului menționat vor fi acoperite în întregime de către Fundația pentru o Societate Deschisă.

Perioada de desfășurare: iulie – decembrie 1998.

Proiectele vor fi evaluate în funcție de:

- nivelul de cunoaștere a ambelor limbi de către candidat;
- experiența solicitantului în domeniul traducerilor;
- interesul dovedit față de activitatea de traducător;
- măsura în care textele alese pot contribui la o mai bună comunicare între cele două culturi.

Dosarul trebuie să cuprindă:

- un curriculum vitae;
- o scrisoare de motivație în care să se argumenteze participarea la program, justificînd și alegerea textului care urmează să fie tradus în cadrul cursului;
- cite 2 pagini traduse din trei texte diferite, bătute la mașină sau scrise la calculator;
- o scrisoare de recomandare.

Toate proiectele vor intra în competiție deschisă.

Dosarele se depun în două exemplare.

Data limită de depunere a dosarelor este 18 iunie 1998.

Informații suplimentare se pot obține de la sediile Fundației pentru o Societate Deschisă din:

București: Calea Victoriei 155, bl. D1, sc. 6, et. 2; tel: 01-6597427, 6591321, fax: 01-3127053,	e-mail: info@buc.osf.ro	luni-joi: 14.00-17.00
Cluj-Napoca: str. Tebei nr. 21; tel: 064-420480, fax: 064-420470,	e-mail: info@cluj.osf.ro	luni-joi: 14.00-17.00
Iasi: str. Moara de Foc nr. 35, et. 7; tel: 032-252920, 232922, fax: 032-252926;	e-mail: info@iasi.osf.ro	luni-joi: 14.00-17.00
Timișoara: str. Semenii nr. 10; tel: 056-199960, 221470, 221471; fax: 056-221469;	e-mail: info@timis.osf.ro	luni-joi: 13.30-16.30
Arad: Biroul de informații, Bd. Decebal 2-4; tel. 057-284000; fax: 057-284000;	e-mail: imarc@timis.osf.ro	luni-joi: 14.00-18.00

„Există prea mulți oameni în România

Interviu cu ANDREI PLEȘU,

De ce este blocată reforma în MAE?

Domnule ministru, cum ați gândit reforma în MAE? Reforma arată într-un fel când ești un intelectual „liber” și în alt fel când intri în sistem. În '90, am reușit o reformă a Ministerului Culturii, schimbând 70% din personal. Faptul a fost posibil atunci, pentru că era imediat după revoluție, pentru că era o atmosferă de euforie și de derută, iar oamenii erau eliberați din funcție fără să cricnescă. Acum, un asemenea procedeu este de negândit. Există un drept al muncii, niște reguli, un circuit legal și legitim al cadrelor din centrală în exterior și din exterior în centrală și nu poți interveni cu măsuri radicale, de pe o zi pe alta, decât riscând acuzația că încalci legi.

Al doilea lucru care complică reforma în MAE este că, pentru a înlocui oameni, trebuie să ai o echipă (numeroasă) nouă. Această echipă nu se poate constitui, pentru că la concursurile pe care le anunțăm ca să recoltăm oameni noi, tineri dacă se poate, date fiind condițiile pe care le oferim din punct de vedere salarial, vin foarte puțini. Orice tânăr jurist, economist, care are o diplomă, preferă să lucreze la o companie privată care plătește bine. Până nu vom avea salarii decente, nu se poate întâmpla nimic bun. În clipa în care un director general are ceva de ordinul 900.000 lei-1.000.000 lei pe lună, lucrurile arată așa cum arată. N-ar trebui decât să mărim salariile a 300 de oameni din România, care să fie elita ei de reprezentare. Noi vrem să avem o elită care să ne „integreze” în NATO, în UE, care să ne facă cinste, care să nu fure, să nu fie coruptibilă, să nu vîndă secrete de stat și să fie moralmente impecabilă, dar vrem s-o plătim cum plătim niște paznici de noapte. Plata decentă a 300 de oameni nu se simte într-un buget. Dar s-ar simți foarte mult în calitatea diplomației noastre. Pe scurt, dacă n-ai oameni de schimb, rămii suspendat, iar oamenii de schimb nu-i ai, dacă nu-i plătești.

În plus, Ministerul de Externe este o instituție care prin structură, prin natura lui, e mai aproape de Ministerul Apărării. Există o rigoare a gradelor, a carierei în trepte, conforme cu statutul corpului diplomatic ș.a.m.d. Nu poți, peste noapte, să faci general dintr-un sublocotenent.

Referitor la recoltarea oamenilor, există algoritmul. De exemplu, domnul Petrina, o persoană foarte activă și foarte controversată din '90 încoace, este constant promovată de PNȚCD. Cum procedați?

În chestiunea cu algoritmul, știți că am declarat de la bun început că aș dori ca Ministerul de Externe să nu fie politizat la virf. Pentru că, după părerea mea, Ministerul de Externe trebuie să aibă întâi și întâi competență, reprezentativitate, eficacitate. Și, dacă intervin aici criteriile de partid, ne încurcăm. Lucrul s-a acceptat cu greu, deși, în mod curios, în timpul ministeriatului domnului Adrian Severin se acceptase. Nici domnul Gaftă, nici domnul Comănescu nu erau membri de partid. Nu știu de ce, de când am apărut eu, s-a pus problema că trebuie politizat acest minister. Domnul Severin nu era numai membru de partid, ci vicepreședinte de partid. Eu eram propus de un partid, dar independent. Am invocat acest argument și presiunile au încetat. Eu am spus net și în fața comisiilor de politică externă ale Senatului că nu pot rămâne în post cu propunerile care mi-au venit de la partide, fiindcă ele contrazic criteriile și proiectele mele. Dar vreme de cinci luni, datorită acestui fapt, abia am putut să numesc un secretar de stat. Și cu asta, ating un punct care privește reforma, în general, nu doar Ministerul de Externe. Eu am aflat în acest post că există prea mulți oameni în România pentru care reforma nu e pe locul întâi. E în cel mai bun caz pe locul doi sau trei, dacă nu pe locul ultim.

Sau un pretext, pur și simplu?

Sau un pretext pentru aranjamente și ambiții de partid sau personale. În momentul în care se cîștigă alegerile pe ideea unei schimbări de mentalitate, nu doar a unei schimbări de oameni, e inadmisibil să reapară ideea că interesele partidului sînt mai importante decît interesele funcționalității unei țări. Nu pot decât să fiu uimit și deprimat.

În cazul meu, semnul este că de cinci luni de zile am reușit cu greu să numesc un secretar de stat: pe doamna Zamfirescu. Asta nu este o instituție pe care să o conduci cu un singur secretar de stat. În disperare de cauză, după cinci luni, pentru că nu

mai puteam să funcționez, i-am propus domnului Mihnea Constantinescu, care era în minister și pe care în cinci luni l-am avut alături și am constatat că este eficient, să se decoloreze politic, ca să pot să-l numesc secretar de stat. M-am bazat și pe informația pe care am primit-o că, s-a decis, la nivel de coaliție, că Externele nu mai sînt politizate și că nu mai are nimeni nici o pretenție. Numirea lui Mihnea Constantinescu a fost însă interpretată ca o numire de partid. Mi s-a spus că, dacă el este numit, atunci trebuie să fie și Liviu Petrina, sau altcineva, deși, în discuțiile cordiale pe care le avusesem cu domnul Diaconescu, cu domnul Quintus și cu alți reprezentanți ai partidelor – nu are rost să-i numesc –, unul din ei, o persoană marcantă a ierarhiei politice, mi-a spus la un moment dat: „domnule ministru, cîstit vorbind, printre cei 15.000 de specialiști ai noștri, nu există nici unul bun de secretar de stat la Externe”. Dar, deși nu există omul, dorința

racter, de o anumită lipsă de imaginație, de lipsă de verticalitate, dar care, din punct de vedere tehnic, sînt utili. Aici nu e ca la Ministerul Culturii, unde orice scriitor luat și pus în funcție rămîne, cît de cît, în domeniul lui. Aici trebuie totuși să ai habar cum cum arată o telegramă diplomatică sau un protocol de negociere, cum care sînt procedurile la care poți recurge etc. Sigur că sînt lucruri care se învață. Eu însumi am fost în situația de a învăța. Nu e ușor și, dacă n-aș fi avut în momentele esențiale trei-patru oameni pe care să-i întreb „cum se face asta”, nu mă descurcam sau făceam greșeli grave.

Asta ar fi explicația pentru promovarea domnului Celac?

Domnul Celac este un diplomat înzestrat. Eu trebuie să iau notă de acest lucru. Altfel facem epurări și eu nu vreau să fac epurări. Nu sînt de acord în toate privințele cu domnul Celac. N-aș spune că e o „vietate” ideală. Și apoi, ce înseamnă „promova-

N. 23 august 1948, în București • *Facultatea de Arte Plastice*, secția de Istoria și Teoria Artei – *Institutul „Nicolae Grigorescu”*, București (1966–1971) • cercetător științific la *Institutul de Istoria Artei al Academiei R.S. România* (1971–1979) • bursier *Alexander von Humboldt* la Bonn (conferințe despre arta și filosofia culturii românești la Bonn, Dortmund, Düsseldorf și Freiburg) (1975–1977) • doctor în istorie cu teza „Sentimentul naturii în cultura europeană”, premiul pentru critică de artă al *Uniunii Artiștilor Plastici*, premiul pentru eseu al *Asociației Scriitorilor din București* (1980) • lector universitar la *Facultatea de Arte Plastice*, București (1980–1982) • șomer ca urmare a excluderii din *Universitate* pe considerente politice, apoi referent la *Uniunea Artiștilor Plastici*, București (1982–1983) • bursier *Alexander von Humboldt* la Heidelberg (1983–1984) • documentarist științific la *Institutul de Istoria Artei*, București (1984–1989) • expulzat din București; muzeograf-bibliotecar la *Casa memorială „George Enescu”* din Tescani, jud. Bacău (1989) • ministru al Culturii (dec.1989–oct.1991) • profesor universitar la *Facultatea de Filosofie a Universității București* (filosofia religiei) (1990–prezent) • marele premiu al revistei *Ateneu*, Bacău (1991) • cercetător invitat al rectorului *Institutului de Studii Avansate* din Berlin (*Wissenschaftskolleg* zu Berlin) (feb.–iulie 1992) • director al săptămânalului *Dilema* (1993–prezent) • premiul *New Europe*, Berlin; premiul revistei *Flacăra*, București (1993) • rector al *Colegiului Noua Europă*, București, primul *Institut de Studii Avansate din România* (1994–prezent) • *Una's Lecturer* la *University of California*, Berkeley (oct.); premiul pentru eseu al *Uniunii Scriitorilor din România*; premiul „Cartea Anului” pentru volumul *Limba păsărilor*, Cluj (1994) • premiul pentru eseu al *Uniunii Scriitorilor din Chișinău* (1995) • premiul pentru eseu al *Asociației Scriitorilor din România*; premiul revistei *Cuvântul*, București; premiul *Academiei Brandemburgice de Științe*, Berlin (1996) • ales membru al *World Academy of Art and Science* (1997) • *Publicistica*: debut în 1968, articole și studii în *Amfiteatru*, *Contemporanul*, *România literară*, *Lucașarul*, *Secolul 20*, *România liberă*, *Viața Românească*, *Art Press*, *Cahiers de l'Herne*, *Representations*, *Social Research*, *Merkur*, *Laviathan*, *Die Zeit*, *Neue Zürcher Zeitung*, *Tagesspiegel* etc. • Cărți: *Călătorie în lumea formelor*, *Meridiane*, București, 1974; *Pitoresc și melancolie. O analiză a sentimentului naturii în cultura europeană*, *Univers*, București, 1980, reeditare *Humanitas*, 1992; *Guardi*, *Meridiane*, București, 1981; *Ochii și lucrurile*, *Meridiane*, București, 1986; *Minima Moralia. Elemente pentru o etică a intervalului*, *Cartea Românească*, București, 1988, reeditare *Humanitas*, 1994 (tr. franceză 1990, tr. germană 1992, tr. suedeză 1995); *Jurnalul de la Tescani*, *Humanitas*, București, 1993; *Limba păsărilor*, *Humanitas*, București, 1994; *Chipuri și măști ale tranziției*, *Humanitas*, București, 1996 • *Limbi străine*: franceză, engleză, germană.

de a avea postul există. Asta este, în rezumat, ceea ce numesc eu blocare a unei reforme. N-ai omul, dar, totuși, vrei postul.

Ca urmare, decizia de numire a domnului Mihnea Constantinescu a fost retrasă.

Acum am făcut o propunere: să fie numit secretar la Externe un reprezentant foarte onorabil din diaspora. Pentru că noi mereu avem probleme cu o diasporă iritată de faptul că nu e pus la treabă. A doua mea propunere este Mihai Răzvan Ungureanu, care e, adevărat, foarte tânăr, dar mi-am spus că, dacă Rusia poate să-și numească un prim-ministru de 34 de ani, pot și eu să numesc un adjunct de 30, care este strălucit intelectualmente și care are deja un curriculum impresionant pentru vârsta lui. Prefer să gresesc cu tineri decît să adorm lângă bătrîni.

L-ați promovat pe domnul Sergiu Celac, sfîrșind obiectivul presei, referitor la trecutul lui destul de controversat.

Nu se poate pleca de la ideea că nimeni din echipele vechi nu este utilizabil. Există, între vechii funcționari ai ministerului, oameni care pot fi acuzați de alte vicii: de oportunism, de probleme de ca-

rea” domnului Celac? L-am găsit în minister, cu titlul de ambasador consilier al ministrului. Eu l-am numit director de afaceri politice, adică acea persoană care, în anumite situații speciale, e trimisă în misiune cînd nu se poate duce ministrul sau alt demnitar. El nu elaborează politica ministerului, o execută.

Soluții de moment pentru reformă și soluții de durată

Revin la problema reformei ministerului, legat de rețeaua de ambasade. Noi spunem așa: „să-i schimbe, domnule, pe ăia vechi și să-i pună pe alții”. După aceea, facem o listă cu alții, care, din cite știu eu, nu depășește 10–15 nume, întrucît nu avem oricînd 20–30 de înși gata să devină ambasadori peste noapte. Gabriel Liiceanu nu vrea să fie ambasador. Nici Horia Patapievici. Cel puțin deocamdată.

Dar le-ați făcut aceste propuneri?

Sigur. Am discutat cu ei și cu alții și o să mai discut. Dar, chiar dacă ar accepta, ar fi, pînă la urmă, o falsă soluție.

pentru care reforma nu este pe locul întâi

ministrul Afacerilor Externe

Care ar fi avantajul și dezavantajul în cazul unor asemenea numiri? Întii avantajul: avem un om reprezentativ în străinătate. Dezavantaj latent: nu are o imagine asupra meseriei de ambasador. Eu am avut întâlniri comice, cu oameni care-și închipuie că a merge la o ambasadă înseamnă a căpăta o sinecură. Cineva, trimis de un partid, mi-a spus: „m-am săturat de politică, politica e urâtă. Aș vrea să mă duc undeva unde să mă regăsesc. Dați-mi o ambasadă”. E cea mai falsă imagine pe care poți să o ai despre o ambasadă. E o corvoadă oribilă, o muncă plicticoasă, de rutină și de eroziune. Dacă este o ambasadă într-o țară importantă e ceva care nu-ți mai lasă nici un pic de timp.

În general, un om reprezentativ trimis la post nu este o soluție de perspectivă, care să țină de reforma instituției, ci una de moment. Circuitul obișnuit e următorul: ambasador-lucru în centrală-ambasador-lucru în centrală. Un asemenea om, după ce e ambasador, nu vine să lucreze în MAE ca director. Uneori, el nu stă nici pină la sfârșit, fiindcă își dă seama că nu e ce a crezut. Un asemenea om e omul unei singure misiuni. Dacă l-aș convinge pe domnul Liiceanu să plece miine la Paris, eu știu că s-ar putea ca după trei luni să-mi spună „m-ai băgat într-un lucru nepotrivit, nu mai stau”, sau să-mi spună, în cel mai bun caz, după patru ani: „multumesc, a fost o experiență interesantă, dar...”

Adică, nu credeți că un om ca domnul Liiceanu, după patru ani de misiune în străinătate, ar veni cu serviti în fiecare dimineață la minister.

Nici vorbă. Ar fi și păcat! De aceea, trebuie să ne gândim la o soluție care să asigure o circulație normală, ritmică a cadrelor, cu oameni noi formați, fiindcă altfel vom pune doar petice. Eu pot să fac gesticulația asta și am s-o fac, pentru că n-am încotro. O să trimit la câteva ambasade niște oameni despre care o să se spună că sint bine. Trec peste faptul că, uneori, ei cred că sint bine, dar eu constat, din postura în care mă aflu, că nu pot să facă bine ce au de făcut.

Pentru o reformă de profunzime, trebuie o școală de diplomație națională. Acest proiect există și înainte să vin eu la minister, dar nu s-a pus în aplicare. Eu îmi propun ca, pînă în septembrie, să deschid această școală. Am invitat în minister un tânăr, pe domnul Caius Dobrescu, și l-am rugat să-și facă o mică echipă care să gîndească proiectul. Dacă acest proiect ne iese, atunci în trei ani o să începem să avem promoții de oameni care, ca în toate țările, știu meseria, intră în acest circuit și, încet-încet, saturează structura ministerului. Bineînțeles, cu salarii bune.

Care este situația acelor persoane care figurează în schema MAE, dar, de fapt, sint la Comerț?

În toate ambasadele noastre, înainte de '89, exista un corp de agenți comerciali. Într-o economie centralizată, de stat, acest corp avea un sens, fiindcă ei reprezentau statul român în diverse tranzacții. Într-o economie de piață, acest corp de oameni nu mai este util. Ei au mai curînd tendința să își facă propriile lor contacte. Toți sint selecționați și trimiși acolo de Ministerul Industriei și Comerțului. Noi nu-i cunoaștem, n-avem nici o influență asupra alegerii lor, dar, ca ei să poată funcționa în străinătate, trebuie să capete un grad diplomatic. Multe din persoanele pe care „diasporistul” român le vede cînd intră în ambasade și pleacă indispus aparțin și acestui corp de oameni, pe care noi nu-i știm. Trebuie să facem o lege în care să se reglementeze statutul unor asemenea reprezentanțe.

„În perioadele astea, singura șansă a României e ca măcar omul «reprezentativ» să fie într-adevăr reprezentativ”

Din punctul de vedere al MAE, ce înseamnă să fii reprezentativ și, de fapt, ce reprezintî?

De cînd sint ministru, mi-am pus mereu această problemă. Chiar în clipa cînd am fost numit, au avut loc demisia Băseșcu și prima criză a coaliției. După aceea, criza guvernului. Deci, am călătorit mereu, avînd în valiză o bombă pe care trebuia să o ambalez în așa fel, încît să nu se simtă, ceea ce mi-a schimbat complet strategiile și discursul. Am avut senzația, după instalarea noului guvern, că merg în sfîrșit cu un plus, că ne-am „relansat”. Acum, însă, e

afacerea „Tigareta”... În aceste cinci luni, mereu am fost în situația de a patina pe un fundal de criză, riscînd să-mi pierd buna-credință, fiindcă eu nu pot să fac o diplomație de camuflaj. De altfel, și să vrem, nu mai putem face asta. Fiindcă lucrurile se află. Iar eu nu vreau să fac asta. Și atunci, ce reprezintî? Sintem în faza în care trebuie (și de aceea într-adevăr sint importante cadrele) ca măcar să putem da semnale că, pe fondul de criză, de schimbare, de lentoare, de ineficacitate în care trăim, există totuși oameni întregi, normali, civilizați. De aceea, e foarte important ca omul care apare în fața străinului să fie civilizată, să știe să vorbească și să nu se îmbrace ca o oaie. Lucrurile astea par ornamentale. Dar dacă un „profesionist” miroase a o-pinci sau a praf de molii, mesajul „profesionistului” n-ajunge la interlocutor.

În perioadele astea, singura șansă a României e ca măcar „omul reprezentativ” să fie într-adevăr reprezentativ, dacă nu poate merge cu o servietă plină de „realizări”.

În articularea politicii externe, ținînd cont de Constituție, ce relație aveți cu președintele și cu primul-ministru?

Constituțional, președintele are prerogative importante în cadrul politicii externe și, din această cauză, dialogul cu el este, aș spune, obligatoriu, chiar dacă nu este perfect, pentru că programul lui e de așa natură încît e foarte greu de prins. Eu îmi imaginam, de pildă, o întîlnire regulată – o dată pe săptămînă – în care să avem discuții pe probleme de externe. Nu e posibil. Cu domnul prim-ministru Ciorbea n-am apucat să mă vîd decît o singură dată, cînd domnia sa m-a invitat să-mi spună că, dacă mă retrage Partidul Democrat de la minister, Convenția mă susține. N-am stat încă de vorbă nici cu domnul Radu Vasile – dar, mă rog, e de-abia instalat. Însă comunicăm la telefon dacă sint probleme. De la Președinție țin legătura cu doamna Zoe Petre în mod regulat, tot așa, telefonic, și profit de călătoriile cu președintele ca să mai discutăm, deși și atunci nu e ușor. Dialogul cu președintele și cu primul-ministru ar trebui să fie un mecanism instituționalizat. Dar nu pot să mă plîng pentru că la noi mai nimic nu e instituționalizat. Toate lucrurile se fac mai mult sau mai puțin sub presiunea evenimentelor. În rest, n-aș spune că sint probleme în disjunție pe un plan strategic mare.

„Noi avem marele ghinion că trăim o criză de identitate pe fondul unei crize de identitate globale”

Toată lumea e de acord că ceea ce vrem e să fim integrați în NATO, în Uniunea Europeană, că avem de trecut niște praguri. Unde pot fi nuante și asupra strategiilor. Unii sint mai impetuoși, vor să explice celor din NATO și din UE că ei au nevoie de noi, nu noi de ei, alții sint pentru un discurs mai așezat. Asta deja este stilistică. Dar fondul lucrurilor rămîne același. După întîlnirea mea cu domnul Primakov am început și eu să fiu mai mobilizat pe ideea integrării în NATO. Pe de altă parte, nu mai putem amina să avem în vedere harta întregii lumi. Lumea e mai mare decît Europa și NATO.

Anul trecut vorbeai de campania pro-NATO ca de „un iureș în izmene”. S-a modificat ceva din acest tip de ofensivă?

De cînd sint eu la acest minister, nu spun că izmenele au dispărut, dar iureșul e de alt tip. Măcar mergem în izmene cu oarecare calm și umor. Eu pot înțelege că strategia aceea a fost, psihologic, legitimă, pentru că aveam Madridul în față. Toată ru-moarea din jur, stilul patetic, emotiv, lăcrămos, stilul acela care lăsa impresia că sintem într-un campionat sportiv...

Dar care, în spate, avea stoparea reformei.

Da, pentru că încă de atunci am auzit voci care spuneau că nu ne mai ocupăm de reformă pentru că ne concentrăm pe intrarea în NATO. Or, numai dacă te ocupi de reformă ai o șansă să intri în NATO. În prima perioadă a mandatului meu, această atitudine a fost percepută fie ca defetism, fie ca scepticism intelectual inadmisibil sau chiar nepatriotic. De la o vreme, am senzația că și gazetele, și alții au înțeles că sintem mai eficienți dacă transmitem mesajul că trebuie să facem ce avem de făcut, că dorim, evident, să intrăm în NATO, dar

sintem conștienți că asta înseamnă niște etape și niște criterii pe care noi trebuie să le îndeplinim. Am putut să constat peste tot unde m-am dus, și în primul rînd în Statele Unite, în primul rînd la doamna Albright, că acesta e discursul care se așteaptă de la noi.

Dar dacă, mergînd undeva în străinătate, susținînd intrarea noastră în NATO, vi s-ar pune întrebarea: „Cum vrei în NATO cu o armată care cere amnistierea unor ofițeri care au dat ordin să se tragă în civili, iar alții sint combinați în afaceri cu țigări?”, ce răspundei?

Am avut norocul că nu m-a întreat nimeni chestia asta. Ei ne întrebă dacă avem bani de tancuri și dacă ofițerii noștri știu destul engleză. În general, în plan militar se declară destul de satisfăcuți, fiindcă în câteva împrejurări am fost săraci, dar viteji: în Bosnia, în Albania etc. Imediat funcționăm la standarde remarcabile pentru precaritatea mijloacelor. În problema NATO, lucrurile sint, de altfel, destul de complicate. Și anume, se admite în ultima vreme că NATO este o instituție care trăiește o criză de identitate, ca, de altfel, și Uniunea Europeană. Noi avem marele ghinion că trăim o criză de identitate pe fondul unei crize de identitate globale. UE se întreabă: pînă unde se întinde Europa? E o discuție care se face după criterii schimbătoare, uneori strict economice. NATO trebuie să-și clarifice ce tip de alianță politico-militară este, cită vreme dușmanul e altul sau nu mai există. Care este acum dușmanul? Care este „celălalt” în această relație? Ce raporturi ai cu „celălalt”? Noi mergem deocamdată spre o țintă care își modifică ea însăși forma sau e într-un proces de redefinire.

În condițiile în care MAE rămîne de restructurat, iar identitatea NATO și a UE de redefinit, ce fel de discurs compunei?

E una din marile mele probleme. Trebuie să spun că în privința asta ministerul e foarte eficient. Plec întotdeauna cu un dosar complet – cu discurs cu tot. Problema este că nu pot decît rareori să rostesc acel discurs. Codificarea vieții diplomatice (un capitol despre care aș vrea să vorbim odată separat și, dacă se poate, nu cît sint ministru) reprezintă un capitol straniu. Descopăr lucruri tulburătoare care nu țin doar de România. Constat, întii, că ritmul vieții diplomatice de azi este la limita scării umane. Omul e făcut din ritmuri, ca și ziua cu noaptea, ca anotimpurile. Ritmul uman tolerează doar un anumit tip de accelerație. La ora aceasta, orice act diplomatic înseamnă vizite scurte, în care încep 5-6-7-8 întîlniri. Or, după trei întîlniri, un om normal e diminuat. Iar diplomația așa arată, peste tot în lume. După părerea mea, e un semn de alexandrinism, de sfîrșit de ciclu. E o accelerație care va face să explodeze firescul oricărui dialog. În afară de asta, din cauza acestei viteze, reflecția este diminuată la maximum, dialogul devine un delir mecanic: am participat la întîlniri internaționale în care primeam înainte să înceapă întîlnirea scenariul întregii întîmplări: comunicatul final, discursul meu, discursul celuilalt ș.a.m.d.

Atunci ce mai rămîne?

Tehnicienii lucrează, dar întîlnirea e o întîlnire de tip coregrafic. Asta e ceva care deprimă, pentru că în capul meu diplomața este, în bună măsură, o formă subtilă de tacla. Dar acum nu mai e timp de așa ceva. E foarte rar episodul în care contactul este personal, și el ține de detalii: te vezi cu cineva cinci minute și te place sau nu te place. S-a mai păstrat un vestigiu de normalitate cînd mergi spre sud, în Grecia sau Turcia, civilizații vechi, care au încă ritmuri leînte, percepute, la vest, drept „provinciale”. Pe măsură ce mergi spre centru, viteza e mai mare. Apoi totul e marcat de modă. Sint doi-trei ani în care circula două-trei teme, gata făcute și gata vorbite. Nimeni nu spune altceva. Apoi, se schimbă repertoriul de teme pentru încă doi-trei ani. Deci, ești prins într-un moment în care temele sint date, discursurile sint date, instituțiile sint date, viteza e imprimată.

Așa arată la ora asta viața internațională. E o experiență patetică, plină de semne...

Interviu realizat de RODICA PALADE

DAN PERJOVSCHI

Preț contractual

Așa scrie pe frontispiciul ziarului *Săptămâna* din Republica Moldova. Adică azi un preț, mine...

În trenul de Chișinău, din construcție, geamurile nu se deschid. Acum un an, în același tren am cerut pățuri și mi s-a răspuns: pățuri? din octombrie! Drumul durează 10 ore, din care două stai în vama română și două în cea moldovenească. Țări surori, ce mai!

Dacă vorbești cu băieții de la *Contrafort* situația este gravă, iar lupta de a ține în viață o revistă de cultură românească bună (în pofida provincialismului desuet și a rusofoniei agresive) devine dramatică. Mai ales atunci când publicațiile din România se simt concurate calitativ și-ți întorc spatele...

Dacă te iei, însă, după *Centrul Soros de Artă Contemporană*, problema asta nu este o problemă. Menit să sincronizeze producția artistică locală cu cea vestică, *Centrul* are o politică realistă de promovare a artei locale, care folosește drumul spre Vest ce trece prin Moscova. Sint puțini artiști locali interesați de artă experimentală? Nu-i nimic, mai inventăm cițiva. Nu sint destui? Nu-i nimic, aducem din România sau din Occident. Pragmatic și pozitiv, acest tip de strategie începe să dea roade...

Centrul a angajat specialiști francezi care au construit o pagină de *Internet* în care Rusia, Ucraina și Moldova sint pe același plan. Proiectul, realizat de Gilles Morel și coordonat de Tatiana Moghilevska, este o bancă de date extrem de bogată și de funcțională, artiști, expoziții, teorii...

Cel mai interesant artist din Chișinău este de fapt Octavian Eșanu, directorul *Centrului*, care suplineste prin organizare deficitul cultural local, de exemplu, excelenta publicație lunară *Ad-Hoc* prezin-

tă bilingv (română-engleză) arta contemporană moldovenească în raport cu cea mondială.

Moldova nu este un loc de efervescentă culturală. „Nu ne trebuie postmodernism” răceala un cronicar după *Săptămâna teatrului contemporan*. România este departe și nu pare să-i pese: nu sint ziare din țară, nici cărți iar canalele TV rusești domină detașat audio-vizualul. Moldova este între identități și, pînă să se lămurească despre ce fel de tradiție este vorba, *McDonald-ul* a și deschis șapte restaurante.

Surisul Giocondei. De la ritualul mitic la tehnoritual Primul festival de performance art din Moldova.

„Performanța apare în contexte sociale în schimbare, acolo unde tensiunile și pasiunile au cotă maximă. Corpul uman ca «material» artistic schimbă relația subiect-obiect (artist-obiectul artistic) cu relația subiect-subiect. Expresia directă sparge clișeele de receptare. Performanța ia amploare în Estul Europei pentru că este ieftină și greu cenzurabilă...”, e de părere Kristine Stiles de la *Duke University*, unul din curatorii recente expoziții *Out of Performance* de la *Museum of Contemporary Art* din Los Angeles.

Iosif Bakstein a prezentat impresionanta arhivă video de performanță rusești, din anii '60 încoace, *Kabakov, Komar&Melamid* etc. (expusă cu succes acum un an la *Muzeul Secession* din Viena), în una din serile dedicate dezbaterii teoretice la care au mai participat Ileana Pintilie, organizatoarea festivalului de performanță *Zona de Est* din Timișoara, Uto Gustav, artist și organizator al festivalului internațional de performanță *Anna Lake*, și Piotr Krajevsky, organizatorul festivalului de media și video art *Open Studio* din Wrocław Polonia.

Teoria a fost dublată de practică, așa că: ● Alexandru Antik s-a spinzurat cu capul în jos deasupra propriilor vise și și-a „pilotat” imaginea video, sunetul și efectele pirotehnice. Fum, flăcări și memorie grea ● Pavel Brăila mergea tot înainte, în cerc pe masa olarului ● Uto Gustav și-a măsurat pașii proprii cu cei ai absentei soții-partener ● Mark

Verlan a închiriat un troleibuz și timp de câteva ore a prezentat subiectiv, invitaților, orașul în care trăiește ● Matei Băjenaru a citit timp de șase ore tot *Dicționarul explicativ al limbii române* ● Lia Perjovschi a devenit critic de artă și a susținut o prelegere-lecție de artă contemporană, unde publicul a fost provocat la dialog și scos din starea de masă contemplativă. ● Au mai participat: Lucia Macari&Lilia Dragneva, Igor Scerbina, Alexandru Tinei, Vasile Rață și subsemnatul.

În cadrul festivalului, Vladimir Bulat, critic de artă din Chișinău și București, a organizat o excelentă expoziție de pictură, fotografii și documente arhiviste care puneau laolaltă lucrări de artă oficială cu *underground-ul* experimentalist. După știința mea, o astfel de „ruptură” n-a fost încă analizată în România, unde „maeștrii” realism-socialismului sint astăzi „maeștrii” tranziției.

De la ritualul mitic la ritualul tehnologic a vrut și a reușit să concilieze extremele dezvoltării unei țări care a început să se obișnuiască să fie o țară. Cîntecul de tulinic digitalizat pe *Internet*.

În tot acest timp, fundalul politic a stat sub semnul modelului românesc: alegeri anticipate, corupție, stagnare, coaliții contra naturii. Aceleași discuții, aceleași discrepanțe. Salarii mici, prețuri enorme. Simpozioane costisitoare pentru o imagine externă deficitară. O gafă a șefului UNESCO, Federico Mayor, care s-a extaziat în fața simbolului culturii locale... Pușkin!!... a enervat inteligenția moldovenească care-l tîmniase cu o zi înainte în toate gazetele, (deh, șefu!). În timp ce școlile românești din Transnistria se închid, în Chișinău, bodyguard și limuzine...

Numai o sută de dolari? strîmbă din nas persoana care-mi schimbă bani...

Calea ferată este aici (ca și în fosta Uniune Sovietică) mai mare. Ca să i se schimbe roțile, cînd intră în Moldova, fiecare vagon e ridicat în aer.

CITITORII DIN STRĂINĂTATE

se pot abona la revista „22” achitînd la redacție (Calea Victoriei 120) costul abonamentului sau depunîndu-l în conturile deschise la Banca Comercială Ion Țiriac S.A. București, Str. Doamnei nr. 12 (menționînd CODUL SWIFT: CBITROBU): pentru dolari în contul 4024009230, pentru mărci în contul 4024009231, pentru franci francezi în contul 4024009235, pentru lire sterline în contul 4024009232, pentru franci elvețieni în contul 4024009233, pentru lire italiene în contul 4024009234 sau (pentru orice fel de valută) trimițînd un cec (money order) pe adresa: Revista „22”, Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România.

Pentru a nu se reține un comision foarte mare de către bănci, rugăm abonații cărora le stă în putință acest lucru ca plățile care se fac prin cec (nu virament) să se facă prin cecuri plătibile în SUA și exprimate în dolari SUA sau prin cecuri exprimate în mărci germane și plătibile în Germania.

	1 an	6 luni	3 luni
-Europa	80 \$	40 \$	20 \$
occidentală	140 DM	70 DM	35 DM
și Israel:	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
	56 £	28 £	14 £
	100 CHF	50 CHF	25 CHF

-Ungaria, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia

40 \$ 20 \$ 10 \$

-SUA, Japonia, Australia: 100 \$ 50 \$ 25 \$

sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Revista „22” anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPE) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

INSTITUTUL EUROPEAN

NOUȚĂȚI

Colecția ISTORIE ȘI DIPLOMAȚIE

Emilian Bold, Ilie Seftiuc
Pactul Ribbentrop-Molotov

Din cuprins:

- Introducere în problemă
- Demiterea lui Litvinov. Noi orientări diplomatice
- Relații germano-poloneze
- Acțiuni diplomatice în preajma semnării pactului
- Semnarea pactului – Fapte și ecouri imediate
- Războiul sovieto-finlandez
- Pactul Ribbentrop-Molotov și consecințele sale reflectate în documente din Arhivele rusești

ISBN 973-586-126-7
344 pag

În aceeași colecție, în pregătire: ● Cornel Grad, *Al II-lea arbitraj de la Viena*
● Leonid Boicu, *Principatele Române în raporturile politice internaționale*

lași • Str. Cronicar Mustea nr. 17 • C.P.: 161 • cod 6600 • Tel-fax: 032-230197
tel 032-233800 • e.mail: rtrnova@mail.cccis.ro • http://www.nordest.ro/home.htm

ASCUȚĂ

BIBIC

PROGRAMUL INTEGRAL
ÎN BUCUREȘTI LA
UNIPLUS Radio
69.8

Ordonanța 22

Pe 19 mai, *Curtea Constituțională* a declarat că *Ordonanța de Urgență 22/97* de modificare a *Legii administrației locale (Legea 91/91)* este neconstituțională. Această decizie nu privește elementele de fond ale ordonanței, ci caracterul ei de urgență. *Ordonanța 22* reglementa folosirea inscripțiilor bilingve în localitățile cu o populație minoritară de peste 20% și dreptul acestora de a folosi limba maternă în relațiile cu administrația publică locală și stabilea că primarii și consilierii locali pot ocupa funcții în guvern fără să-și piardă mandatul cîștigat prin alegeri. Judecătorii au ajuns la această concluzie în sesiunea din 12 mai, cînd au analizat pîngerea formulată de fostul vicepreședinte al *Consiliului Județean Vrancea*, Emilian Diaconu, eliberat din funcție în baza acestei ordonanțe.

Proiectul de lege privind aprobarea *Ordonanței 22* fusese respinsă de *Senat* pe 17 martie, cu concursul PD, care contesta dreptul fostului prim-ministru Victor Ciorbea de a deține, potrivit ordonanței, funcția de premier și pe cea de primar al Capitalei, în același timp. Potrivit legii, ordonanța își încetează activitatea odată cu publicarea deciziei în *Monitorul Oficial*. (I.A.)

Și la putere și în opoziție

Grupurile parlamentare ale *APR* și *PSDR* au semnat pe 21 mai un acord de cooperare în plan legislativ, intitulat „*Acțiunea parlamentară social-democrată*”. Acordul a fost parafat de prim-vicepreședinții celor două formațiuni, Mircea Coșea și respectiv Emil Putin. Semnatarii acordului și-au exprimat dorința de a iniția discuții și cu alte grupuri parlamentare „care susțin valorile social-democrației”. Președintele PD, Petre Roman, a declarat pe 21 mai că USD nu este afectată de recenta alianță parlamentară dar nu înțelege „cum se face o alianță între un partid aflat în majoritatea parlamentară și unul aflat în opoziție”. (I.A.)

Consider că am un drept la replică având în vedere că articolul la care mă voi referi în continuare mă privește direct (este vorba de „Generația plictisită” a domnului coleg de generație Răzvan Paul). Autorul articolului crede că generația interbelică a fost strălucită, incomparabilă cu amărățtii de noi, cei actualmente tineri. Dar o astfel de comparație nu este dreaptă și nici justificată deoarece Eliade & co nu veneau, nu apăreau după 45 de ani de distrugere nu numai culturală dar și morală, materială, socială. Este ca și cum ai tăia o creangă dintr-un stejar iar după un an ai rămâne mirat și și-ai pune întrebarea filozofică „De ce nu a crescut la loc?”. Generația lui Eliade și Cioran a fost încununarea altor câteva generații, începând de la cea pașoptistă, de atunci românii (și tineretul român) au mers în ritm ascendent ajungându-se în final la El. Noi după cine venim? Ce trebuie să facem mai întâi? Economie de piață, integrare, să devenim personalități, să citim munți de cărți, să facem reîntregirea țării, să trăim, să supraviețuim, să ne distrăm, să ne închinăm întreaga viață lui Hristos sau să facem politică? Dumneavoastră cunoașteți condițiile de existență din perioada interbelică? De ce credeți că unii au putut ajunge sus, în „topul” culturii române? Și pentru că aveau familii bogate, pentru că proveneau din medii boierești, aristocratice, fine ale vechii României, pentru că erau crescuți de mici copii în acest mediu, învățau limbile străine nu ca noi în școli ci de la bone nepoaiice sau franțuzoaiice. Din păcate, pentru toate astea au plătit cu vîrf și îndesat.

Domnul Răzvan Paul, nu priviți numai din punct de vedere cultural angajamentul acelei mari generații. Eliade & co, prin implicarea lor politică ar fi distrus iremediabil România (au contribuit din plin la destabilizarea ei, această generație de aur fiind parte în conflictul civil Gardă de Fier-Rege) care a făcut posibilă ascensiunea lor culturală (care i-a publicat, pînă la urmă) cea Românie liberală departe de perfecțiune dar mult mai aproape de desideratul democratic, occidental.

Poporul român își revine, domnule Răzvan Paul, după o hecatombă, tineretul actual nu trebuie să fie acuzat că simte acum și nevoia de a se exterioriza, de a se distra, de a trăi intens aceste timpuri nesperate (avind în vedere incredibila experiență totalitară,

stalinistă – dezastrul României: a avut doi Stalini în 45 de ani, în timp ce alți colegi într-ale suferinței numai unul).

România mai poate aștepta ceva numai în măsura în care cei neafecțați prea grav de comunism pot veni din urmă (sau își pot reveni) spre a rezolva problemele majore ale țării. De aceea, generațiile sau oamenii care nu s-au (deformat în acele vremuri groaznice (pentru că, să fim sinceri, cei formați prin și în cultură adevărată sînt un număr neînsemnat raportat la populația României) au șansa și poate datorită (însă față de cine?) să refacă România economică, socială, umană, culturală, morală. România se bazează (cred eu) în consecință pe această ge-

Dacă sînt „PRO” mă exclud din „Humanitas”?

nerație plictisită, dezgustată, infricoșătoare prin frivolitatea ei.

Foamea de experiențe (bănuiesc că vă refereți mai ales la cele culturale, singurele în opinia dumneavoastră care ar merita a fi trăite cu adevărat): de ce nu poate fi și muzica rave sau generația PRO o experiență demnă de a fi încercată (observați, vă rog nuanța: încercată nu neapărat și cu tot prețul acceptată, asimilată). Cum credeți că Eliade sau Cioran au ajuns? Nu erau puțin nebuni? Credeți că datorită faptului că au fost câteva zeci de oameni care au scris, au studiat liberi și într-o oarecare bunăstare materială toată cea generație a fost la fel, fantastică? Și bunicii noștri au avut nebuniile lor.

Vom putea spune dacă generația noastră e plictisită, dezgustată, dacă efectul PRO a fost devastator pentru noi, dacă fata modernă frivolă sau chefurile cu mult alcool, cluburile cu muzică rock, jazz, alternativă ne-au fost fatale numai peste vreo 20-30 de ani.

O notă generală: este destul de riscant să încerci să caracterizezi o generație. Criteriul istoric este precis. Dar cum o definești ne-istoric, ne-temporal? Pe ce te bazezi? Care sînt informațiile reci, clare, eventual sondajele sociologice, psihologice? De aceea, după părerea mea este o misiune sinucigașă, fără nici un sort de izbîndă deoarece cred că numai socio-

logii, psihologii sau psihanaliztii (psihanalizarea unui număr cît mai mare de tineri ar putea duce la descoperirea unor elemente comune = iată generația). Concluziile individuale nu pot răzbate după părerea mea și de aceea cred că în acel articol au fost scrise impresiile unui tînăr despre alți tineri.

Nu cred că tineretul poate fi acuzat de plictis. Fiecare om e cuprins uneori de plictiseală. Ține mai mult sau mai puțin timp. Noi avem foarte multă energie, foarte multă vitalitate, multă dragoste.

Vreau să vă mai întreb un singur lucru: credeți că cele două planuri (PRO vs generația cultă Humanitas sau Anastasia) sînt complet separate? Dacă sînt PRO mă exclud (sau sînt exclus ca nefiind demn...) din cea Humanitas? Sînt mai puțin apt să-i înțeleg pe marii interbelici sau să devin cult?

Dumneavoastră credeți că singurul mod de a acționa este scrisul și singurul spațiu de trăire deschis și viu este cultura. Andrei Pleșu spunea în Jurnalul de la Tesca că „spiritul trebuie să se îngrijească cînd nu se mai recoltează pe sine decît din cărți”. Viața dezvoltată înseamnă nu numai scrisul și cultura, spațiile ideatice închise deoarece experiența (adușeți-vă aminte de Eliade dar parcă și mai bine de E. M. Cioran) care de multe ori se confundă cu existența, nu poate veni numai din cărți ci și din trăirea nenorocitului ăsta de prezent cu paleta lui de elemente afective, cotidiene, istorice, politice. (Aceasta ar fi de altfel o posibilă explicație a adevizului legionar de marilor...)

H.-R. Patapievici spunea pe undeva prin cartea sa Zbor în bătaia săgeții: „Încearcă totul, fără ierarhie, pentru că totul merită încercat” (p. 80).

Imaginile, ideile, concluziile la care ajungeți sînt apocaliptice și m-au făcut să mă întreb: oare chiar aceasta să fie realitatea? Am încercat să-mi răspund singur: desigur, aceasta este o realitate în măsura în care fiecare o are deoarece fiecare privește dintr-un alt unghi ansamblul generației sale.

Constantinescu Darie Codruț, student la Facultatea de Istorie, București.

PS. Nu uitați, domnule Răzvan Paul, că „We will follow” (U2).

(Titlul aparține redacției)

„Cultura și politica identității în România modernă”

În perioada 27-30 mai 1998, la Palatul Elisabeta va avea loc simpozionul internațional pe tema „Cultura și politica identității în România modernă”, cuprinzînd dezbateri și comentarii ale unor renumiți oameni de cultură români și străini. Joi 28 mai va fi dezbătută tema „Religie și identitate”, moderată de Keith Hitchins pe marginea unor studii realizate de: H.R. Patapievici („O scurtă analiză a diseminării ideilor newtoniene în Țările Române, între 1687-1860”), de Catherine Durandin („De la romantismul anului 1848 la ortodoxismul anilor 1930: mutații ale identității românești”) ș.a. Vineri, 29 mai, Andrei Marga va modera dezbaterea pe tema: „Construind identitatea națională: instituțiile de cultură”, iar studiul lui Matei Călinescu „Generația 1927 în România: orientări ideologice și relații particulare” va face obiectul dezbaterii „Intelectualii și politica în perioada interbelică”, moderată de Zigu Ornea. Vor mai fi prezenți, în calitate de moderatori ai dezbaterilor, de autori sau de referenți de specialitate: Nicolae Manolescu, Vladimir Tismăneanu, Sorin Antohi, Charles King, Șerban Papacostea, Joseph Love, Alexandru Zub, Claude Karnooh, Mihaela Miroiu ș.a. Într-un supliment dedicat special acestui eveniment, revista noastră vă va introduce în atmosfera culturală a simpozionului.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Miracolul din troleibuz

Mă aflam, nu demult, într-un troleibuz rablagit și zdruncinător. Format din două segmente articulate, semăna cu un animal cu coloana vertebrală ruptă, care s-ar fi tîrît urlînd de durere pe străzile Bucureștiului.

Tocmai cînd eram mai blazat, în troleibuz s-a suit o femeie extraordinar de frumoasă. O priveam și îmi ziceam: dacă m-ar chema la ea cu poruncitorul gest al degetului arătător, nu numai că aș urma-o imediat, dar aș urma-o pentru totdeauna, uitîndu-mi pe loc și cu desăvîrșire trecutul. În același timp, însă, mă gîndeam cu tristețe că sunt bătrîn și gras și că n-am nici o șansă să-i atrag în vreun fel atenția.

Eu stăteam pe un scaun din față, iar ea, fără să mă vadă, s-a dus undeva în spate să-și caute un loc. Nu avusesem nici măcar norocul să mă atingă, în treacă, cu o fluturare a rochiei.

Atunci s-a petrecut un miracol. Șoferul a pus, nu știu din ce cauză, o frînă bruscă și femeia, răsucindu-se intempestiv, gata-gata să cadă, a

făcut o mișcare de redresare complicată care a adus-o de la șapte-opt metri distanță direct în brațele mele! Ar fi trebuit filmată: întii s-a agățat de o bară, apoi de servieta unui pasager – dezechilibrîndu-l și pe el –, a alergat cîțiva pași, a căutat în zadar în aer ceva de care să se prindă și, în sfîrșit, după o nouă piruetă dramatică, a aterizat pe genunchii mei, cu hotărîre și precizie, ca și cum aceasta i-ar fi fost destinația!

Senzația pe care am trăit-o suportîndu-i diafana greutate n-am s-o divulg niciodată.

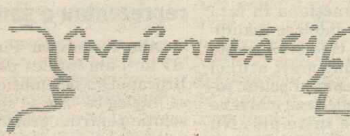
*
Întîmplarea are și un epilog. Femeia a roșit toată și, ridicîndu-se repede din brațele mele, și-a cerut cu insistență scuze. Am întrerupt-o și i-am spus sincer:

– Este absurd să vă cereți scuze. S-a întîmplat exact ce mi-am dorit.

Atunci ea și-a schimbat instantaneu atitudinea. M-a fulgerat cu privirea și mi-a strigat furioasă:

– Să vă fie rușine!

Iar la prima stație a coborît dezgustată de proasta creștere a bărbăților de azi.

MEMIRA

Andrei Oîșteanu
MYTHOS & LOGOS
STUDII ȘI ESEURI DE ANTROPOLOGIE CULTURALĂ
Ediția a II-a.

Sorin Antohi
EXERCITIUL DISTANȚEI
DISCURSURI, SOCIETĂȚI, METODE
Ediția a II-a.

Paulo Coelho
ALCHIMISTUL
Ediția a II-a.

Comenzi: C.P. 26-38 București

O biografie între două revoluții?

Prima revoluție a fost însă ocupația sovietică

În 18 mai, la Sala Bizantină a Cercului Militar Național a avut loc lansarea cărții lui Silviu Brucan „O biografie între două revoluții: De la capitalism la socialism și retur”, apărută la editura Nemira.

Pe invitația de participare la lansarea volumului figurau „personalități de marcă ale lumii culturale și politice”, între care prim-ministrul Radu Vasile. Se anunța că „vor

lua cuvîntul: Andrei Pleșu, Alin Teodorescu, Nicolae Manolescu, Mircea Dinescu, Răzvan Theodorescu, Alina Mungiu, Florin Constantiniu”. Textul invitației mai preciza și că intrarea în sala respectivă urma să se facă numai pe bază de invitație și cu legitimația vizată la zi.

Dintre vorbitorii anunțați au venit însă doar doi (Alin Teodorescu și Florin Constantiniu). Lansarea de carte a fost deschisă de un vorbitor neanunțat: Stelian Tănase. Au mai fost prezenți politicieni din zona fostului FSN: Adrian Năstase, Petre Roman, Iosif Boda, Sergiu Nicolaescu.

Este ceva ce aș vrea să precizez de la început: falsificarea istoriei începe la cartea lui Silviu Brucan încă din titlu. Care sînt cele două revoluții ce jalonează biografia lui Silviu Brucan? Prima revoluție nu a fost niciodată o revoluție, ci o traumatizare profundă a societății românești în urma ocupației sovietice. A doua a fost o revoluție confiscată de o lovitură de stat. În ambele evenimente Silviu Brucan a fost un important om al culiselor. Recenzii profesioniste vor trebui să aprecieze acuratețea memoriilor sale.

(GABRIELA ADAMEȘTEANU)

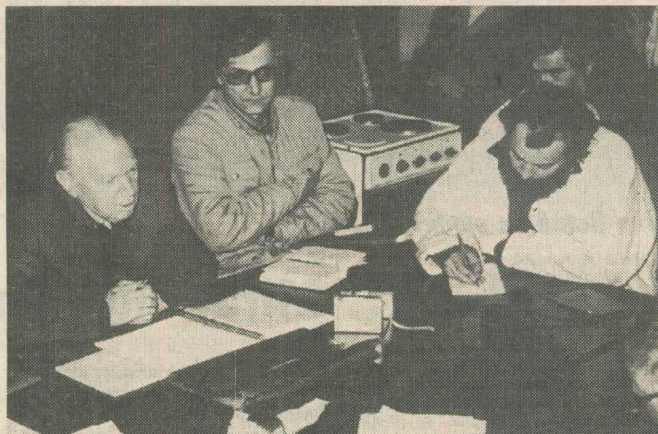
Apreciez curajul lui Silviu Brucan de a-și scrie amintirile

Stelian Tănase: Cred că este realmente un eveniment că domnul Silviu Brucan și-a așternut, sub formă de interviu, amintirile. În urmă cu citiva vreme, mi-am spus că trebuie să mă duc la Silviu Brucan să-l iau la întrebări. Uite că cineva a făcut-o și a publicat o carte. Chestiunea memoriei este o problemă foarte importantă pentru societatea românească de astăzi. În primul rînd, oficialitățile, din '90 și pînă astăzi, au făcut toate eforturile să închidă arhivele și să nu ne lase, pe cei interesați, să lucrăm în ele. Atunci, sursa noastră rămîne să stăm de vorbă cu martorii epocii, să păstrăm din surse private. Din cauza aceasta, apreciez curajul lui Silviu Brucan de a-și dezvălui amintirile. Silviu Brucan a avut o carieră interesantă și, pentru cine va încerca să găsească cîteva „biografii exemplare” ale epocii, în sensul că poartă în ele toate datele acelei epoci, una ar fi cu siguranță cea a lui Silviu Brucan. A fost în tinerete comunist. A avut apoi, în anii '40, o voce foarte vehementă în ziarul *Scinteia*. Am citit articolele de atunci și trebuie să spun că nu mi-au plăcut, ca idei, dar stilul, verva erau ale unui om de talent. A fost apreciat de Gh. Dej, mai ales, și de liderii României de atunci. Apoi, la jumătatea anilor '60, cariera sa politică este încheiată pentru că Ceaușescu l-a considerat nesigur și prea devotat lui Dej ca să-i permită continuarea unei cariere politice. Din '60 pînă în anii '80, Silviu Brucan cred că și schimbă opiniile politice. Odată, l-am întrebat cînd a înțeles eșecul comunismului. Și el mi-a răspuns: „cînd eram la ambasada din Washington am înțeles că nu poate să ducă la nimic”.

Părea mea este că a fost într-adevăr un șoc, al lumii americane și al felului cum ea funcționa în fața unui om capabil de a înțelege realitatea politică. Dar mai cred și că aceste opinii s-au consolidat mult atunci, cînd, la periferia sistemului politic românesc, a putut să reflecteze mai bine asupra a ceea ce se întîmpla. Nu m-am mirat deloc atunci cînd, la începutul anilor '80, începe să publice în reviste din străinătate articole foarte puțin dogmatice. Marea mea surpriză însă a fost atitudinea pe care a avut-o în legătură cu evenimentele de la Brașov, apariția sa printre cei care au protestat, iar analiza pe care a făcut-o

semnificației acestui moment a fost, și este pînă astăzi, cea mai corectă.

Eu cred că în Silviu Brucan a stat ascuns un scriitor de mare talent, care și-a ignorat harul pentru că i-a plăcut mai mult puterea. Asta costă, dar pentru noi este important că, cel puțin în ultimii ani, a produs mai multe cărți. Am avut rezerve față de cartea sa de amintiri, dar am apreciat cărțile de analiză. E unul dintre oamenii care înțeleg foarte exact ce este un raport de forțe și momentele care decurg dintr-un proces politic. Sînt foarte curios să citească cartea, pentru că epoca despre care scrie mă interesează, dar, mai ales, vreau să văd astăzi, după 60 de ani, perspectiva autorului asupra rolului jucat de el însuși și asupra epocii pe care a parcurs-o aproape întotdeauna în mijlocul evenimentelor.

Silviu Brucan, Alin Teodorescu, Stelian Tănase, în 1990, la GDS.

Pentru mine, lucrările profesorului Silviu Brucan reprezentau o șansă

Alin Teodorescu: Pînă în noiembrie '87 nu l-am înțeles pe domnul Silviu Brucan. Din noiembrie '87 am început să înțeleg ce vrea să spună. Mi-a dat o soluție pentru o problemă chinuitoare pentru cei care studiau opera lui Marx: ce este în neregulă în sistemul de analiză economică și socială pe care Marx îl promovase? Era foarte simplu. Marx n-a avut încredere în politic. El voia niște legi cvasi-mecanice, care să-i ducă pe oameni acolo unde „utopia” spunea că trebuie să-i ducă. În

Domnul Brucan s-a învîrtit în medii de eunuci, dar a rămas întotdeauna bărbat

Florin Constantiniu: Sînt trei teme-uri pentru care îl stimez în gradul cel mai înalt pe domnul profesor Silviu Brucan. În 1985 a apărut la editura *Dacia*, din Cluj, lucrarea sa *Dialectica politicii internaționale*. Cine a citit această carte a avut un adevărat șoc, pentru că înția dată în timpul regimului comunist se putea citi că Lenin a avut prejudecăți în ceea ce privește raportul dintre conștiința de clasă și conștiința națională, pentru prima dată se putea citi despre Nikolai Buharin. La sfîrșitul anului 1986 am avut surpriza ca, atunci cînd revista *Time* l-a proclamat pe Deng Xiao Ping „omul anului”, și se discuta această problemă a reformării comunismului între specialiștii din Est, să întîlnesc numele domnului Silviu Brucan. Multe dintre opiniile domniei sale erau erorii din unghiul de vedere al ortodoxiei marxiste. Cu toate acestea, domnul Brucan își asumă acest risc de a le face cunoscute în străinătate.

În al doilea rînd, îl stimez pe domnul Silviu Brucan din punct de vedere al profesiei mele. Cartea aceasta

este un izvor istoric. Este aici un șir întreg de mărturii unice pentru cei care doresc să studieze istoria recentă a României. A apărut acum în Rusia primul din cele două volume consacrate Europei de Est în timpul lui Stalin, și acolo sînt publicate foarte multe documente care se referă la România, inclusiv stenogramele discuțiilor dintre Stalin, Gh. Dej și Ana Pauker, la începutul lui 1947. Dar întvederea din ianuarie 1945, cînd Stalin l-a învestit pe Gh. Dej ca secretar general al partidului, nu o cunoaștem decît din relatarea făcută de Gh. Dej lui Silviu Brucan. Mai citez din întvederea dintre domnul Silviu Brucan și Mihail Gorbaciov în 1988, care este atît de datătoare de seamă în ceea ce privește orientarea conducerii sovietice în ceea ce privește transformările care trebuiau să aibă loc în Europa de Est.

Al treilea temei pentru care îl admir pe domnul Silviu Brucan este curajul domniei sale. Ei bine, domnul Silviu Brucan de multe ori s-a învîrtit în medii de eunuci, dar a rămas întotdeauna bărbat. Și ceea ce mi-a plăcut foarte mult a fost curajul domniei sale de a spune de ce a aderat la partidul comunist. Noi constatăm că, pînă la nivele foarte înalte, oamenii nu simt nevoia unei explicații — „de ce am intrat în partidul comunist?” —, pe cînd domnul Silviu Brucan o spune foarte clar. Vreau să citez în sprijinul domniei sale o opinie a lui Cyrus Rosberger, marele ziarist american, care era aici, la noi, în ajunul celui de-al doilea război mondial, și dă o descriere foarte exactă și pitorească a societății românești de atunci: „Dacă era o țară în care revoluția era necesară, aceea era România”. Și domnul Silviu Brucan a considerat că această revoluție trebuie îndeplinită, a crezut că ea poate fi benefică în formula marxistă și a aderat la această ideologie într-un moment în care azeziunea la partidul comunist nu aducea nici un avantaj, ci dimpotrivă. Domnia sa a trecut, apoi, printr-o metamorfoză, la lupta împotriva regimului Ceaușescu și a fost unul din artizanii regimului postcomunist.

SILVIU BRUCAN: N-am să vă mai țîn un *speech* prea lung, pentru că s-a vorbit prea mult despre această carte și tema aceasta nu mai e cazul să o mai dezvolt și eu, pentru că se spune că dacă încerci să epuizezi o temă, pînă la urmă reușești să epuizezi audiența. Aș vrea numai să spun un singur lucru, și anume, că am participat la două revoluții. Prima dintre ele, revoluția comunistă, a eșuat lamentabil, și principalul scop al vieții mele în momentul de față este să folosesc cunoștințele și experiența mea pentru ca a doua revoluție să nu aibă același rezultat.

Pagină realizată de SANDU IORDACHE

1998

26 mai — 1 iunie

DIN SUMARELE VIITOARE

- **Interviuri cu primul-ministru Radu Vasile, prof. Marian Papahagi, directorul Academiei de Romania, Matei Călinescu, profesor la Universitatea Bloomington, SUA, Eliot Sorel, președinte al Asociației Mondiale de Psihiatrie, regizorul Lucian Giurchescu • Reinhold Wagneleitner: „Doctrina Marilyn Monroe” • Manualele de istorie — anchetă**
- **Suplimente gratuite pe teme: „Germania — țara tirgurilor Internaționale”; Simpozionul internațional de la București „Cultura și politica identității în România modernă”; „Persoanele cu handicap”; „Tirgul de carte de la București — iunie 1998”**
- **„Ce se întîmplă în Valea Jiului” — reportaj**

Rezultatele celui de al doilea tur de scrutin al alegerilor parlamentare și locale din Ungaria confirmă (după numărarea a 95% din voturile exprimate) o victorie a dreptei. La închiderea ediției, Uniunea Tinerilor Democrați-FIDESZ obținuse aproape 38% din voturi, devansind cu aproximativ 3 procente principalul contracandidat, Partidul Socialist Ungar (M.Sz.P.), formațiune de guvernământ în mandatul 1994-98. Până la momentul în care negocierile pentru formarea noului Executiv de la Budapesta vor fi finalizate, merită să rememorăm evoluția primei coaliții de centru-dreapta, formată în 1990, experiență care are semnificații și pentru actualitatea politică românească.

La primele alegeri libere de după căderea Zidului Berlinului, scrutinul din Ungaria a dat câștigător detașat (42,49% din sufragiile exprimate) Forumul Democrat Ungar (MDF) - o grupare de centru-dreapta, de orientare conservatoare. Forumul, condus de Lezsák Sándor, s-a întemeiat în 1987 ca o grupare civică largă, pentru ca în 1988 să se cristaliceze formula de partid politic. Lansat, inițial, pe „creasta” unui val imens de simpatie și speranță reformatoare, mai ales pe fondul dezamăgirii create de „experimentul” comunist, „zborul” politic guvernamental al creștin-democraților lui Sándor Lezsák s-a frânt în 1994... Cabinetul de coaliție format în '90 de MDF (alături de Partidul Independent al Micilor Producători Agricoli - FKGP și de Partidul Popular Creștin Democrat - KDNP) și-a declarat oficial o orientare de centru-dreapta, conservatoare. În ciuda „culoarului” politic extrem de favorabil creat de majoritatea electoratului, reforma aplicată în mandatul 1990-1994 a fost contabilizată de analiști ca lentă. Mai mult, în timp, obiectivele generoase ale Reformei declarate în '90 au fost puternic alterate de consecvențe în actul de guvernare, de greșeli de tactică în privatizare, amatorisme în actul decizional, măsuri arbitrare, accente naționaliste. Nu au lipsit nici acuzele de politică clientelară, aduse unor lideri ai coaliției la putere, precum și criticile dure pentru cedări nepotrivite făcute unor grupări sindicale. Mai mult decât atât, Guvernul condus de Jozsef Antall a fost măcinat de disensiuni interne, multe dintre ele reverberate în politica de reformă a executivului din lupta de interese și orgolii a unor lideri din coaliție. La un moment dat chiar, 36 de parlamentari ai FKGP au părăsit partidul, continuând, însă, să susțină cabinetul Antall, în timp ce liderul partidului - Jozsef Torgyán - și grupul de susținători din jurul său (practicanți ai unui discurs cu accente populiste și naționaliste) au intrat atunci în opoziție. De remarcat că, urmare a dispute-

DAN PREISZ

Sindromul „Forum“

lor, din MDF s-a desprins aripa ultranaționalistă, condusă de Csurka István, formind ulterior Partidul Dreptății și Vieții Ungare (MIEP). Dacă în 1990 câștiga alegerile cu 42,49% din voturi, Forumul Democrat Ungar reușea, în 1994 un foarte modest 9,84%.

De cealaltă parte, deși în 1989 fostul partid comunist la putere - Partidul Muncitoresc Socialist Ungar - se rebotezase, succesul partidului totalitar din „era Kádár” - Partidul Socialist Ungar (MSzP) - a suferit în '90 o dură înfrângere (8,55%), pășind direct în opoziție. În locul exacerbării problemelor interne și al schimbului de reproșuri pentru nereușita sufragiului din '90, socialiștii lui Horn s-au regrupal, cu recondiționat imaginea liderilor recuperată de la Partidul Muncitoresc Socialist Ungar, au preluat fondurile, bunurile materiale și principalul cotidian, *Nepszabadság*.

Speculând cu abilitate unele amatorisme ale noii echipe guvernamentale, socialiștii, conduși de Gyula Horn, au știut, la acel moment, să sancționeze public „sfîngăciile” cabinetului de centru-dreapta. În același timp în care abilul Horn își consolida poziția de președinte al formațiunii, partidul s-a reorganizat din mers și s-a adaptat (aflat la nivel central, cit și local) unei izoni mai moderne și orientată pragmatic către Europa Occidentală. Alegerile din '94 (8/29 mai) au recompensat abordarea mai realistă a MSzP (54,14%). Deși, în 1990 socialiștii lui Horn își declarau o abordare social-democrată, orientată, mai ales, către „muncitori, țărani, pensionari și păturile defavorizate”, programul de guvernare al coaliției formate în 1994 cu Uniunea Democraților Liberi (Sz.D.Sz. - 17,88%), poate fi considerat mai degrabă liberal.

Coaliția guvernamentală socialist-liberală a încercat, încă din 1994, să minimalizeze și să evite disensiunile interne, notificând o „înțelegere de coaliție”, ce viza foarte clar regulile de funcționare ale alianței, programul de guvernare, structura cabinetului, principiile de repartizare a portofoliilor, regulile de bază ale coabitării politice ș.a.m.d.

Cu toate că în primii doi ani executivul Horn a fost, totuși, marcat de oarecare neînțelegeri interne și de o lentoare a măsurilor de reformă, coaliția s-a „uns” din mers, învățând din greșelile de parcurs și replindu-se cu pierderi de imagine și stabilitate politică minimale. În ciuda impopularității măsurilor de restructurare economică și austeritate, luate mai ales după martie 1995, coaliția socialist-liberală a ținut friele reformei în mină, până în 1998. Nu mai trebuie precizat că Ungaria se află în plutonul „câștigătorilor” atît în cursa NATO, cit și în cea a UE.

Morala acestei analize (lipsite de pretenții) nu ține cont, în opinia mea, de orientarea doctrinară a actorilor politici ai acestui proces. Nu doresc să fac aici o pledoarie pentru socialiști și nici pentru liberali. E vorba de puțină de a-ți recunoaște greșelile la timp, de a-ți le asuma, a le repara, a lăsa deoparte orgoliile și lupta pentru scaune și privilegii, și de a pune pe prim-plan, ca o echipă de coaliție, unită, eficiența și nevoia urgentă reformei. Care, pină la urmă, dacă este corectă, aduce și beneficii politice și de imagine. Creștin-democrații Cabinetului Antall au scăpat din mină orgoliile, disensiunile, amatorismele și accentele naționaliste nepermise. Socialiștii lui Horn și liberalii lui Kuncze au știut să echilibreze la timp disputele cu eficiența reformei. Au știut să învețe din greșelile guvernării conservatoare și să le sancționeze în fața electoratului. Deși pornită din filonul civic, Alianța lui Antall și-a frînt zborul reformist înainte de a realiza marile aspirații, măcinată prea mult de lupte intestinale și inconsecvențe.

La București, la un an și jumătate de la câștigarea alegerilor de către fosta opoziție democratică, s-ar putea învăța multe din evoluții de tipul celei din vecini. Cu condiția să o dorim! Am văzut de prea multe ori repetindu-se greșeli majore, pe care alții le comiteau cu ani în urmă, în procesul reformei. Din păcate, atîta timp cit orgoliile, lupta pentru putere de dragul puterii, copierea unor modele clientelare, inconsecvența actului decizional sau lipsa fair-play-ului între partenerii de coaliție mai sînt prezente, de nepermis de multe ori, „săbia lui Damocles” mai stă, încă, deasupra reformei din România. Mi-e teamă că puțini lideri ai PNȚCD, ai Convenției și ai coaliției majoritare conștientizează acest enorm risc.

Dacă creștin-democrații erei Antall au scuza că în '90 experimentau o procedură reformistă fără precedent, creștin-democrații lui Diaconescu și Convenția Democratică nu-și mai pot permite această justificare.

Ar fi explicabil uman, dar timpul reformei nu mai așteaptă.

Președintele Constantinescu în Canada

Pe 24 mai, președintele României, Emil Constantinescu, a început o vizită oficială în Canada. Șeful statului român s-a întilnit la Ottawa cu guvernatorul general al Canadei, Romeo Leblanc, cu primul-ministru, Jean Crétien, cu președintele Senatului, Gildas Molgat, și cu președintele Camerei Comunelor, Gilbert Parent. La Toronto, Emil Constantinescu a avut întilniri cu ministrul Apărării Naționale al Canadei, Art Eggleton, și cu reprezentanți ai comunității românești din Canada. (I.A.)

PS CSAT și serviciile secrete

Sub conducerea președintelui României, Emil Constantinescu, pe 22 mai a avut loc ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT). CSAT a aprobat diminuarea cu 31% a funcțiilor existente în statul de organizare al Serviciului de Protecție și Pază (SPP) și o reducere cu 23% a efectivelor încadrate. În termen de 90 de zile efectivele SPP urmează să fie verificate, iar cei care nu corespund, disponibilizați.

CSAT apreciază că, la ora actuală, în SRI „numai 22% din efective mai provin din fosta Securitate,

aceștia activînd în servicii de strictă specialitate”. La Serviciul de Informații Externe (SIE) procentul celor rămași din fosta Securitate este de 41%.

CSAT a decis desființarea unității 0215 din cadrul Ministerului de Interne. Comunicatul CSAT mai arată: „Concomitent, în conformitate cu structurile similare din democrațiile consolidate se vor înființa: un serviciu specializat în urmărirea și sancționarea cazurilor de corupție și de încălcare a legii în care sînt implicate cadre ale Ministerului de Interne; un serviciu de informații antiinfracționale, în componența Inspectoratului General al Poliției”. (I.A.)

FUNDAȚIA PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ - ROMÂNIA

OPEN SOCIETY FOUNDATION - ROMANIA

anunț:

CONCURS DE PROIECTE PE TEME INTERCULTURALE

Programul se adresează:

- organizațiilor neguvernamentale;
- instituțiilor guvernamentale centrale și locale;
- altor instituții publice.

În cadrul programului se oferă sprijin financiar pentru implementarea unor proiecte avînd ca scop:

- promovarea unei relații armonioase între diferitele grupuri etnice și culturale;
- încurajarea cooperării interetnice, a dialogului intercultural;
- cunoașterea culturii partenerului propus;
- găsirea unor forme de expresie a caracterului pluricultural al comunităților.

Repere importante în selecția proiectelor vor fi:

- o abordare nouă a problematicii propuse;
- existența confirmată a unor parteneri;
- capacitatea de dezvoltare ulterioară;
- posibilitatea unei evaluări concrete a rezultatelor.

Cererea de finanțare trebuie să cuprindă:

- formularul tip completat;
- un curriculum vitae al responsabilului de proiect;
- o descriere a instituției care solicită sprijinul;
- descrieri ale instituțiilor partener;
- o copie după statut și hotărîrea judecătorească de înființare în cazul organizațiilor neguvernamentale.

Toate proiectele vor intra în competiție deschisă.

Dosarele se depun în două exemplare conform formularului de înscriere.

Data limită de depunere a dosarelor este 22 iunie 1998.

Informații suplimentare se pot obține de la sediile Fundației pentru o Societate Deschisă din:

București: Calea Victoriei 155, bl. D1, sc. 6, et. 2; tel: 01-6597427, 6591321, fax: 01-3127053;	e-mail: info@buc.osf.ro	luni-joi: 14.00-17.00
Cluj-Napoca: str. Tebei nr. 21; tel: 064-420480, fax: 064-420470;	e-mail: info@cluj.osf.ro	luni-joi: 14.00-17.00
Iași: str. Moara de Foc nr. 35, et. 7; tel: 032-252920, 232922, fax: 032-252926;	e-mail: info@iasi.osf.ro	luni-joi: 14.00-17.00
Timișoara: str. Semenic nr. 10; tel: 056-199960, 221470, 221471; fax: 056-221469;	e-mail: info@timis.osf.ro	luni-joi: 13.30-16.30
Arad: Biroul de informații, Bd. Decebal 2-4; tel: 057-284000; fax: 057-284000;	e-mail: imarc@timis.osf.ro	luni-joi: 14.00-18.00

Redactor-șef: **GABRIELA ADAMEȘTEANU**
 Redactor-șef adjunct: **RODICA PALADE**
 Publicist comentator: **ANDREI CORNEA**
 Grafician: **DAN PERJOVSCHI**

Contabil-șef: **ALINA CORBU**;
 Șef dep. marketing/distribuție: **MIRCEA IONESCU**;
 Asistent marketing/publicitate: **MIHAELA CUCU**;
 Șef departament Politic: **IULIAN ANGHEL**;
 Șef departament Cultural: **IOANA IERONIM**;
 Redactori: **SANDU IORDACHE** (departament Social), **ALICE TAÜDDR**;
 Secretar general de redacție: **AURELIAN CRĂCIUN**

Diffuzare, abonamente: **Constantin Satălia**, **Alexandru Petrea**; Corectură: **Rodica Toader**, **Mara Ștefan**; Operator calculator: **Cătălina Floarea**;
 Casierie: **Mihaela Antonescu**;
 Secretariat: **Alina Matel**

Subscripție: **SERBAN OREȘCU**, **EMIL HUREZEANU**, **STELIAN ȚÂMBASE**, **H.-R. PATAPIEVICI**, **DAN PAVEL**, **DAN PREISZ**, **CRISTIAN PREDA**, **L. BOGDAN LEFTER** (comentarii politice), **ILIE ȘERBANESCU** (comentarii economice), **VLADIMIR TÎSMĂNEANU** (sociologie, comunismului), **DAN C. MIHĂILESCU** (cronici literare), **MARIANA CELAC** (viață urbană), **ALEX ȘTEFĂNESCU** (intimități), **MAGDA CĂRNĂCI** (cultură), **IRINA COROBU** (cronici de teatru), **N. RĂDULESCU DOBROGEA** (ecologie).

Consiliul consultativ: **22: MONICA IOVINĂ ȘCU**, **VIRGH IERUNCA**, **MIHAI SORA**, **SERBAN PAPACOSTEA**, **SORIN ALEXANDRESCU**, **MIRCEA MARTIN**, **MIHNEA BERINDEI**, **VLADIMIR TÎSMĂNEANU**, **GABRIEL ANDREȘ ȘCU**, **SORIN ANTOIHI**, **H.-R. PATAPIEVICI**

Tipărit la Progresul Românesc, Tehnoredacție computerizată: **22: Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Tel 311.22.08, 513.17.76; Fax 311.22.08**
 e-mail: r22@22.osf.ro, http://www.dntb.ro/22/

Număr apărut cu sprijinul
FUNDAȚIA PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ

ISSN-1220-5761